SLOVENSKI POROČEVALEC

Izdaja za severovzhodno Slovenijo

LETO XIII., ŠTEV. 81 a — *Ljubljana, petek 4. aprila 1952* — POSAMEZNA STEVILKA 6 DIN

Kmečke delovne zadruge bodo toliko močnejše, kolikor močnejše bodo naše splošne kmetijske zadruge

Iz govora predsednika Sveta za kmetijstvo in gozdarstvo tov. Viktorja Avblja na III. zasedanju Republiškega zadružnega sveta

Tovariši in tovarišice, člani zadružnega sveta! Dovolite mi, da najprej pozdravim vaše zasedanje v imenu Sveta za kmetijstvo in gozdarstvo in v imenu vlade LR Slovenije. Vaše današnje zasedanje je zadnje zasedanje v taki obliki. Bodočih zadružnih zasedanj se bodo udeležili že predstavniki enotnega zadružnega pokreta, tako predstavniki kmečkih delovnih zadrug kakor predstavniki splošnih kmetijskih zadrug. Jasno je zato, da sedanji zadružni svet razpravlja o svojem delu in da mora biti predmet tega razpravljanja predvsem stanje v kmečkih delovnih zadrugah. Zadružni svet ne more največ svojega časa posvetiti n. pr. vprašanju splošnih kmetijskih zadrug. Zato je tudi tov. Ingolič podrobno navedel rezultate in slabosti le iz dela kmečkih delovnih zadrug v preteklosti in dal le nekaj sugestij za bodoče delo.

Kljub temu da ta svet ne more pretežno razpravljati o splošnem kmetijskem zadružništvu, bi se lahko nekoliko več razpravljalo ravno o problemih, ki se bodo pojavljali v zvezi z združitvijo v enotni zadružni pokret, tako delovnega zadružništva, kakor splošnih kmetijskih zadrug. Vi ste v razpravi omenili to vprašanje. Mislim pa, da bi bilo dobro, če bi se malo dalj zadržali na teh vprašanjih in da razprava še za menoj obravnava ta vprašanja, da vidimo, ali sklep o združitvi obeh zadružnih forumov res prihaja od nas samih, ali čutimo to združitev kot neko formalnost. Mislim, da nam bo prav razprava o teh problemih pomagala razumeti, da je združitev nujna in da je pravilno, da se vsi zadružniki vključimo v močan, enoten zadružni pokret.

Kakšna je bila naša kmečka delovna zadruga v preteklosti? Priznati je treba, saj s tem ne škodujemo razvoju kmečkih delovnih zadrug, temveč jim obratno — koristimo za njihov bodoči razvoj, koristimo celotnemu zadružnemu pokretu, če jasno ugotovimo, da so bile kmečke delovne zadruge, kakršne smo imeli v letih do lanskega leta, vse preveč kopija sovjetskih kolhozov. Imele so toliko slabosti, da so pomenile vse prej kakor sprostitev iniciative za dviganje našega kmetijstva. Zaradi tega je nujno, da gremo k reorganizaciji kmečkih delovnih zadrug. Zato je treba opraviti vse tiste naloge, ki jih omenja navodilo CK KPJ za reorganizacijo kmetijskega delovnega zadružništva. Stara kmečka delovna zadruga je brez dvoma lahko bila zatočišče tudi nekaterih elementov, ki jim ni bilo za to, da se čim več producira, da se ustvarijo načela, ki so bila mišljena s kmetijskim obdelovalnim zadružništvom. Način nagrajevanja je bil tak, da je tudi zadružnik, ki je nekaj manj delal, zaslužil približno toliko kakor tisti, ki je več delal. Sistem nagrajevanja je bil tak, da ni spodbujal pridnega zadružnika, ki je bil pripravljen dati vse, da bi zadruga uspevala, ampak je približno enako močno spodbujal vsakega zadružnika. Nič ne bo na škodo razvoju kmetijskega delovnega zadružništva, če priznamo, da vse zadruge niso bile formirane popolnoma na prostovoljni način. Nič ne bo na škodo delovnega zadružništva v bodoče, če ugotovimo, da smo za vse predele Slovenije uporabljali ista kopita, isto n. pr. v sežanskem in tolminskem okraju, kakor na Dravskem polju in v Prekmurju. Po istem kopitu smo krojili oblike zadrug v ravninskih predelih, kjer je dejansko lahko obdelovalna zemlja osnovni objekt zadružnega gospodarstva, kakor v tistih predelih, kjer zemlja sama nikdar ne bo osnovni objekt zadružnega skupnega gospodarjenja.

Mi se sedaj lotevamo reorganizacije kmečkih delovnih zadrug s tem, da uvajamo gospodarski račun, da prehajamo, kakor pravi navodilo CK KPJ, k uvedbi denarnega poslovanja, k rentabilnosti, k novemu načinu nagrajevanja po dejansko vloženem delu, na postavitev upravnikov itd. S tem, ko uvajamo gospodarski račun, ki postavlja in zahteva odstranitev bistvene slabosti in pomanjkljivosti iz naših zadrug, bistveno odstopamo od načel, po katerih smo v začetku organizirali zadruge. Tudi uvedba gospodarskega računa brez dvoma še ni vse, kar je treba spremeniti v praksi kmečkih delovnih zadrug, v njihovih notranjih odnosih. Za zadruge I. in II. tipa je n. pr. določeno, da dobi kmet v zameno za vloženo zemljo neko najemnino. Vprašanje pa je, če se kje to dogaja in če se kje dosledno izvaja ta odločba. Mislim, da malokje in še tam, kjer se to že izvaja, se hoče dati vsem zadružnikom enako. Toda, kdor je dal več zemlje in boljšo zemljo, naj dobi več. Če bomo poleg uvedbe gospodarskega računa z vso doslednostjo spoštovali tudi to načelo, da bo kmet za vloženo zemljo v nižjem tipu zadrug dobil sorazmerno toliko, kolikor je vložil, bomo marsikje v zadrugah izboljšali notranji položaj. Sploh pa mislim, da je treba pogledati, kakšen je položaj v zadrugah in poiskati vzroke za nezadovoljstvo, kjer se pojavi nezadovoljstvo; vzroke, ki zavirajo polet, iniciativo za še nadaljnji dvig delovnih zadrug samih. Poiskati in odpraviti je treba te vzroke. Ne se držati vzorca, ki smo ga hoteli iz Sovjetske zveze prenesti na naša tla, kajti ta vzorec na noben način in nikoli ne more pri nas uspeti. Mi pa seveda od takih zadrug, iz katerih bomo odpravili slabosti, ne odstopamo. To je jasno povedano v navodilu CK KPJ. Samo treba je napraviti vse, da te zadruge postanejo take.

Iz poročila ste slišali, da bodo do spomladanske setve v 60 % zadrug ustvarjeni pogoji za uvedbo gospodarskega računa. Potrebno bo spremljati uvajanje gospodarskega računa in boriti se, da bodo zadruge po gospodarskem računu tudi dejansko poslovale. Življenje bo pozneje brez dvoma pokazalo tudi nekatere slabosti pri uvajanju samega gospodarskega računa in šele te izkušnje nam bodo izoblikovale za vsako zadrugo primeren gospodarski račun.

V navodilu CK KPJ, ki ga večkrat navajamo in ki ga prevečkrat pozabljamo, je zelo jasno rečeno, kje je mesto in kakšno vlogo imajo v bodočem razvoju socializma na vasi kmečke delovne zadruge in kakšna je vloga splošnih kmetijskih zadrug v nadaljnjem utrjevanju socialističnih odnosov na vasi. Kar se tiče obstoječih delovnih zadrug je rečeno, da je treba izvršiti najprej reorganizacijo teh zadrug in posebej reorganizacijo pasiv-

(Nadaljevanje na 2. strani)

Protest tržaških Slovencev Edenu in Achesonu

Enoten nastop vseh Slovencev v Trstu

Trst, 3 apr. Osvobodilna fronta za Svobodno tržaško ozemlje, Slovenska demokratska zveza, Skupina neodvisnih Slovencev v Trstu in Slovenska krščansko-socialna zveza so poslale ameriškemu državnemu tajniku za zunanje zadeve Deanu Achesonu in angleškemu zunanjemu ministru Anthony Edenu naslednje pismo:

Podpisane politične organizacije obračajo v imenu Slovencev britsko-ameriške cone STO pozornost Vaše vlade na usodne posledice, ki bi jih izzvala na tem področju in v mednarodnih odnosih pritegnitev Italije v kateri koli obliki k soupravi tega ozemlja. Taka pritegnitev bi pomenila očitno kršitev mirovne pogodbe, s katero se je Italija odpovedala vsem pravicam do STO.

Italija je za časa svojega petindvajsetletnega vladanja nad temi kraji uničila vse slovenske kulturne in gospodarske ustanove. Ukinila je brez izjeme vse slovenske šole in tako oropala nad 80.000 slovenskih otrok pouka v materinščini, prepovedala je uporabo slovenskega jezika celo v cerkvi, nasilno je likvidirala nad 600 gospodarskih in kreditnih zadrug, onemogočila poslovanje vsem slovenskim bančnim zavodom, ki so predstavljali ob prihodu Italije močnejšo gospodarsko postojanko kot italijanski kapital. S tem in s požigom slovenskih kulturnih domov je Italija povzročila tržaškim Slovencem škodo, ki znaša v današnji vrednosti nad 30 milijard lir, ki še ni bila poravnana.

Pod italijanskim gospodarstvom se je moralo izseliti zaradi nasilja nad 100.000 Slovencev, na tisoče jih je bilo zaprtih in konfiniranih, desetine Slovencev je bilo na insceniranih procesih na smrt obsojenih.

Proti takemu nečloveškemu nasilju se je dvignil v zadnji vojni ves slovenski narod pod Italijo in je dal iz svoje srede v borbo ob strani zaveznikov proti Italiji 72.000 borcev, od katerih je padlo na bojnem polju 42.800.

Spričo te bridke preizkušnje in tako težkih žrtev ima slovenski narod pravico, da se z vsemi svojimi silami upre proti povrnitvi italijanske uprave v te kraje v kakršni koli obliki. Že sedaj izvršuje italijanska vlada preko svojih eksponentov na ključnih položajih odločilen vpliv na javno upravo tega področja. Vsaka legalizacija tega vpliva ali pa celo njegovo povečanje bi pomenilo grobo kršitev pravic in interesov tržaškega prebivalstva zlasti pa Slovencev; kajti tudi današnja Italija v svojih mejah, žal, nadaljuje s sistematičnim zatiranjem slovenskega naroda. Taka raztegnitev vpliva Italije preko njenih vzhodnih meja, določenih v mirovni pogodbi, bi pa poleg tega pomenila vzpodbujanje italijanskih ekspanzionističnih sil k novim podvigom in s tem ogrožanje miru na tej tako važni točki srednje Evrope.

Zaradi tega vsi Slovenci tega področja dvigajo glas proti vsaki koncesiji Italiji glede njene soudeležbe pri upravi področja STO.

Za Slovensko demokratsko zvezo za Svobodno tržaško ozemlje: Predsednik: dr. Josip Agneletto.

Za Slovensko krščansko socialno zvezo v Trstu: Predsednik: inž. Milan Sosič.

Za Osvobodilno fronto slovenskega naroda za Tržaško ozemlje: Podpredsednik: dr. Jože Dekleva.

Za Skupino neodvisnih Slovencev v Trstu: Predsednik: dr. Frane Tončič.

OB LONDONSKI TRŽAŠKI KONFERENCI

Povečanje oblasti rimskih agentov v Trstu

bi pomenilo napad na demokracijo, predvsem pa na slovensko prebivalstvo

Trst, 3. apr. »Primorski dnevnik« poudarja v uvodnem članku, kjer piše o današnji londonski konferenci, da na tej konferenci ne more biti govora o kakršnem koli »tesnejšem sodelovanju« krajevnih oblasti, ki so v Trstu že itak v rokah iredentističnih rimskih agentov. Ti agenti so ponovno izjavili, da so dolžni poslušati bolj svoje rimske gospodarje kakor pa vojaško upravo, s čimer so dokazali, da kršijo tudi prisego, ki so jo prisegli ob prevzemu svojih oblastvenih funkcij. »In če je potrebno proučiti upravni položaj v coni A«, nadaljuje članek »in v zvezi s tem sprejeti sklepe, potem je potrebno predvsem:

1. Ukiniti fašistične zakone, na osnovi katerih krajevne oblasti še vedno zatirajo demokratično prebivalstvo, Trsta, predvsem Slovence;

2. reorganizirati conski svet, ki je imenovan od zgoraj in v katerem ni nobenega predstavnika Slovencev niti predstavnika protiiredentističnih skupin, temveč le predstavniki iredentistov;

3. uredi naj se državljanstvo STO;

4. v vsem javnem, političnem, upravnem, šolskem in kulturnem življenju je treba uvesti popolno narodno enakopravnost z uvedbo slovenščine kot enakopravnega jezika;

5. revidirati marčne sporazume iz leta 1948 med italijansko vlado in anglo-ameriško vojaško upravo, ki kršijo mirovno pogodbo in odvzemajo gospodarsko neodvisnost coni A ter jo podrejajo Rimu.«

V članku je dalje poudarjeno, da je treba v zvezi s temi ukrepi sprejeti tudi finančno-gospodarske ukrepe, ki bodo Trst osvobodili današnje gospodarske podrejenosti Italiji, treba je dati Trstu samostojnost v zunanji trgovini, Italija pa mu mora vrniti imetje vseh državnih in poldržavnih podjetij, ki na osnovi mirovne pogodbe pripadajo Trstu. Vsak ukrep, ki bi še povečal oblast rimskih agentov v Trstu, pa bi pomenil grobo kršitev mirovne pogodbe in napad na demokratično, predvsem pa slovensko prebivalstvo v Trstu.

Na drugi strani poroča »Primorski dnevnik«, da je tržaško prebivalstvo z največjim zadovoljstvom in navdušenjem sprejelo govor maršala Tita, ki je odločno nastopil v obrambo svobode in interesov jugoslovanskih narodov in svobode in interesov prebivalstva Tržaškega ozemlja.

Delavci v tržaški livarni ILVA so na svojem zborovanju sprejeli resolucijo, v kateri protestirajo proti grožnji novega fašizma in proti londonski konferenci, ki naj bi dala Italiji v coni A še večje koncesije. »Delavci ILVA, ki so bolj kakor vsi drugi občutili socialno in narodnostno zatiranje, temu odločno nasprotujejo in zahtevajo ustanovitev STO« je dalje rečeno v resoluciji. »Italija nima nobene pravice do Trsta, nima pravice ogrožati njegove neodvisnosti, ker je vedno le škodovala Trstu in njegovim interesom.« V isti resoluciji pozivajo vse delavce, naj se združijo in preprečijo, da bi fašizem na tem ozemlju ponovno dvignil glavo.

Tudi pristaniški delavci so te dni zborovali. V resoluciji, ki so jo sprejeli, med drugim pravijo: »Ne smemo mirovati, branimo svoje delo in svoj kruh. Odgovorni krogi pri ZVU naj vedo, da so tržaški pristaniški delavci trpeli lakoto in bedo; za časa italijanskega gospostva so jim grozili in jih žalili. V luko naj nikoli več ne pridejo fašistični agenti. Italija naj ostane tam, kjer je in mi ostanemo v svojem domu. «

Začetek londonske konference

London, 3. apr. Danes dopoldne se je začela v ministrstvu za zunanje zadeve konferenca med zastopniki Velike Britanije, ZDA in Italije o vprašanju udeležbe Italije pri upravi cone »A« Tržaškega ozemlja.

Po današnjem sestanku, ki je trajal nekaj nad dve uri, je britansko ministrstvo za zunanje zadeve objavilo sporočilo, v katerem je rečeno, da so zastopniki vlad Velike Britanije, ZDA in Italije »začeli izmenjavati mnenja o navezavi tesnejšega sodelovanja v coni »A«. Ugotovljeno je, pravi sporočilo, da sprejeti sklepi ne bodo v ničemer prejudicirali končne rešitve o bodočnosti ozemlja kot celote«.

Prihodnji sestanek bo jutri dopoldne.

Že sedmi dan Ljubljana protestira

Tisoči in tisoči Ljubljančanov demonstrirajo še naprej. Glasni ogorčeni vzkliki proti oživljenju italijanskega imperialističnega pohlepa ter zaradi današnjega barantanja z našo zemljo še niso zamrli. Nasprotno, vsak dan so še glasnejši, bolj odločni. Borbene junaške partizanske pesmi so tudi danes že v zgodnjih popoldanskih urah glasno donele po ljubljanskih ulicah.

Skupina inozemskih študentov, ki so prišli na mednarodni študentski festival, je začudena spraševala ljudi: »Zakaj je vse mesto v zastavah in ljudje po ulicah? Kakšen praznik slavite?« Glasni vzkliki: »Za naše brate v Trstu se borimo — Trsta ne damo fašistom nikdar!« so poučili mlade študente iz inozemstva. Razumeli so verjetno samo besedo Trst, toda če so videli deset tisoče razjarjenih demonstrantov, ki so odločno zahtevali z glasnimi vzkliki in protesti svoje pravice, so lahko spoznali dovolj.

Že sedem dni demonstriramo. Ves svet je lahko slišal, kakšno je naše stališče in kakšne so naše zahteve. Tisti, ki stegujejo kremplje po naši zemlji, pa naj dobro premislijo, kaj so jim pokazali naši narodi na mogočnih manifestacijah, ter naj dobro preudarijo besede maršala Tita, ki je jasno povedal: »Svoje hočemo — tujega nočemo!« Tisoči in tisoči demonstrantov so pritrjevali govorniku, ki je dejal, da bomo še nadaljevali z demonstracijami, da bodo naš ostri odgovor na njihove nesramne zahteve slišali vsi krvoloki fašisti in njihovi pajdaši v Italiji.

S Kongresnega trga so se vile velikanske množice po ljubljanskih ulicah. Vsa Ljubljana je bila zbrana. Kavarne so ostale prazne, vse je manifestiralo svojo enotno voljo, da nikdar ne bomo več dovolili fašistom, da bi morili po katerem koli koščku naše zemlje.

Mimo gostih in nepreglednih kolon demonstrantov so vozili avtomobilisti in motociklisti z velikimi proletarskimi, državnimi in slovenskimi zastavami ter s transparenti z napisi: »Smrt fašistom! Proč roke od naše zemlje! Dol z imperialisti! Hočemo mir!«

Med demonstranti je bila najglasnejša močna skupina visokošolcev Akademskega kolegija, ki je z megafoni in oglušujočim žvižganjem dajala duška svojemu ogorčenju. Vsi ti deset tisoči demonstrantov, ki se jim je pridružilo ostalo meščanstvo na ulicah, so kasneje preplavili vse večje ljubljanske ceste in trge. V času ko to poročamo, se ogorčene demonstracije nadaljujejo skoraj po vsem mestu.

Demonstranti navdušeno vzklikajo in skandirajo: »Naša enotnost je čvrsta — fašistom ne damo Trsta!«

Tudi kočevski prebivalci so ogorčeno protestirali

Okrog 3000 kočevskih prebivalcev je v sredo zvečer demonstriralo proti gonji italijanskih iredentističnih in šovinističnih elementov. Kljub snežnemu metežu so množice napolnile glavni trg, se strnile v povorko in odločno manifestirale za naše pravice.

V četrtek zvečer so bile ponovne demonstracije proti fašističnim izbruhom onemoglih premagancev, ki so med osvobodilno vojno, zlasti na Kočevskem, občutili krepko partizansko pest in moč enotnega, svobodoljubnega slovenskega ljudstva. Demonstranti so v povorki nosili napisana gesla, vsi skupaj pa so dali duška svojemu ogorčenju nad nesramnimi zahtevami reakcionarne italijanske klike.

-ap.

Ni kraja, kjer se ne bi kakor eden dvignili

proti mešetarjem z našo zemljo

Naše ljudstvo je enotno kakor zgodovinskega dne 27. marca 1941. Ni mesta, ne vasi, kjer ne bi prebivalci izrazili svojega srda proti ponovnemu oživljanju italijanskega fašizma, proti početju italijanske klerofašistične vlade in vsem, ki mirno gledajo in celo podpirajo stegovanje fašističnih krempljev po naši zemlji. V uredništvo prihajajo neprestano nova sporočila o veličastnih demonstracijah po Sloveniji.

Iz Sežane nam pišejo: Kljub dežju je v torek nad 3000 prebivalcev Sežane na glavnem trgu spontano protestiralo proti fašističnim izzivačem v Trstu in Italiji in njihovim iredentističnim kolovodjem. Po Sežani se je razvila velika povorka in med prepevanjem partizanskih pesmi so se neprestano ponavljali vzkliki in zahteve: **»Proč roke od Trsta! Dol z italijansko reakcijo!«** V kinodvorani je manifestantom govoril tov. **Zdravko Stoka**, ki je dejal: »Naše primorsko ljudstvo je v času 20-letnega suženjstva spoznalo do kraja nakane italijanskih fašistov in imperialistov in smo zato danes pripravljeni žrtvovati vse, da prepečimo ponovno zasužnjevanje naših bratov na naši zemlji.«

S tega mogočnega protestnega zborovanja primorskega ljudstva so poslali prebivalci Sežane protestno brzojavko našemu zunanjemu ministru tov. **Edvardu Kardelju**, v kateri pišejo med drugim:

»V celoti lahko računate na enotnost, odločnost in patriotizem prebivalstva našega mesta, ki je pripravljeno žrtvovati vse za našo čast in neodvisnost. **Fašističnim razgrajačem je treba polomiti zobe in razbiti čeljusti, da jih bo za vselej minila imperialistična bolezen. Ostro protestiramo tudi proti popustljivosti angleške in ameriške vlade nasproti oživljenemu italijanskemu fašizmu, ki je bil vedno izdajalski tudi do zaveznikov. Zahtevamo, da se Jugoslavija prva pokliče na razgovore, kjer rešujejo vprašanje Trsta, ki naj pripade Jugoslaviji.«**

Veličastna protestna zborovanja so bila prav tako v Kozini, Komnu, Divači ter v drugih primorskih mestih in vaseh.

Istega dne so tudi **prebivalci Slovenj Gradca** dali duška svoji ogorčenosti nad šovinističnimi izzivanji v Italiji. Nad 1500 prebivalcev Slovenj Gradca se je v povorki z zastavami, godbo in transparenti zbralo pred mestnim ljudskim odborom, kjer je tov. **Ivan Janžekovič** med nepreneh-nimi vzkliki: **Življenje damo, Trsta ne damo!**, razložil množici umazano fašistično hajko po Italiji, oživljanje fašizma ter zarotniško delo kominformistov s Sovjetsko zvezo na čelu.

Tudi Slovenj Gradčani so poslali brzojavko zunanjemu ministru tov. **Edvardu Kardelju**, v kateri **protestirajo proti sklepom, da bi se tržaško vprašanje rešilo enostavno s priključitvijo Trsta k Italiji.** »Rimski klerofašisti naj vedo,« pišejo v brzojavki, »da smo pripravljeni braniti našo zemljo, če treba tudi s krvjo. **Zahodne velesile pa naj se zavedajo, da jugoslovanski narodi ne bodo priznali nobene rešitve tržaškega vprašanja, ki bi jo sprejeli brez sodelovanja Jugoslavije, naj vedo, da je maršal Tito govoril v imenu 16 milijonov Jugoslovanov in jim svetujemo, naj s to enotnostjo jugoslovanskih narodov tudi računajo.«**

Minule dni so se tudi **Ribničani in prebivalci okoliških vasi** zbrali na veliko protestno zborovanje. **Na ribniških ulicah se še nikoli ni zbralo toliko ljudi.** Zbrali so se zato, ker tudi njim ni vseeno, kaj hočejo fašisti in zahodne velesile napraviti s Trstom brez sodelovanja naše države, ki je bila med vojno dragocen zaveznik, medtem ko **italijanski fašisti za svoje argumente nimajo drugega kakor slike zločinov, ki so jih storili našim ljudem, pa tudi ostalim zaveznikom.** V resoluciji, ki so jo prebivalci Ribnice in okoliških vasi poslali tov. **Kardelju**, pišejo med drugim tudi tole: **»Nikakor nočemo biti drobiž za plačevanje tujih računov!«**

Ogorčena protestna zborovanja *na Tolminskem*

V torek je bilo v **Tolminu** veliko protestno zborovanje. Zaradi močnega dežja in snega so se demonstranti zbrali v dvorani; demonstracij se je udeležilo okrog 1200 ljudi. Zbrana množica je z vzklikanjem ves čas prekinjala govornika in zatrjevala, naj si italijanski fašisti nikar ponovno ne drznejo stegniti rok po naši zemlji. Sprejeli so resolucijo maršalu Titu in sekretarju Organizacije Združenih narodov Trygve Lieju, nato pa v povorki odšli na Titov trg. Skupaj s pripadniki Jugoslovanske ljudske Armade so še dolgo manifestirali svojo ljubezen do socialistične domovine.

V Idriji so imeli protestna zborovanja kar tri dni zaporedoma. Največje je bilo zadnje, ki se ga je udeležilo okrog 3000 ljudi. Ob zaključku so demonstranti sprejeli resolucije našemu zunanjemu ministru Edvardu Kardelju in tovarišu Titu.

Predvčerajšnjim je bilo prav tako zborovanje **na Mostu ob Soči** (prej Lucija ob Soči). Že takoj popoldne so izobesili zastave, nato pa so začeli prihajati ljudje od blizu in daleč in se zgrnili na Cankarjev trg. Prišli so iz Baške in Idrijske doline, Planote, obeh Lomov in Trebuše, vsi, od delavcev in nameščencev, starih borcev do žena in pionirjev. Izražali so odločne proteste proti zločinskim naklepom tržaških šovinistov in iredentistov, ki pod varnim plaščem italijanskih imperialističnih uradnih krogov zahtevajo izvedbo pristranske deklaracije in segajo po tržaškem ozemlju, Istri in Dalmaciji. Vsi demonstranti so bili ogorčeni zaradi te nove gonje, saj se še bridko spominjajo 25 let fašističnega suženjstva. Poslali so protestni resoluciji tovarišu Kardelju in vladi FLRJ, v katerih zahtevajo, naj naša vlada vztraja na tem, da se reši tržaško vprašanje sporazumno z nami.

Demonstracije v Mariboru naraščajo

Tudi v Mariboru se z vsakim dnem in vsako uro stopnjuje ogorčenje nad italijanskim klerofašističnim pohlepom. Od poznih popoldanskih ur neprestano naraščajo demonstracije. Že popoldne so se začele zbirati na posameznih trgih in ulicah večje skupine mladine. V trenutku, ko to poročamo, korakajo po mariborskih ulicah nepregledne povorke ljudi z zastavami, transparenti in baklami. Vse mesto preplavljalo vzkliki ogorčenja in zgražanja nad nizkotno krivičnostjo italijanskih šovinistov. Iz vzklikanja in krikov dvajset tisočev se čuti ljubezen do zemlje in ljudi, ki še onkraj krivične meje bijejo težak boj za obstoj in svobodo.

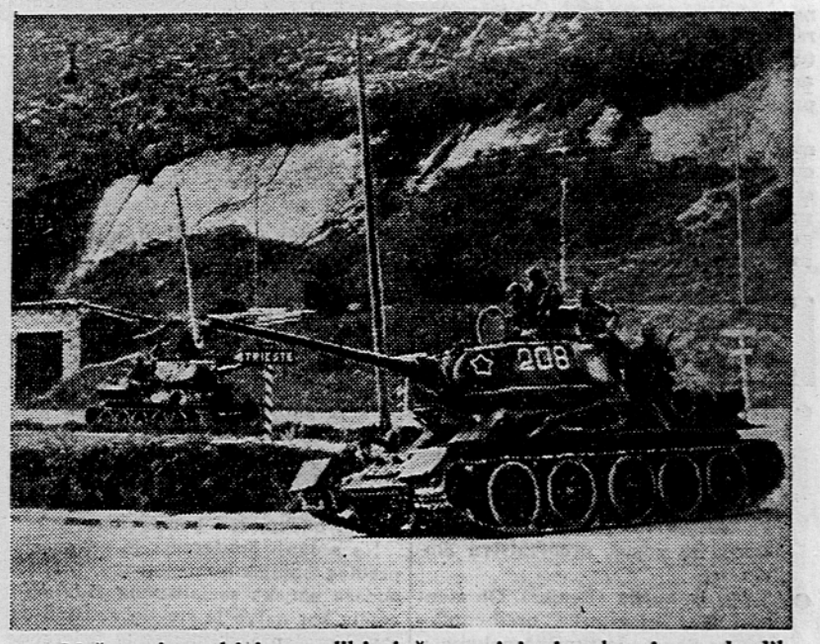

Naša vojska, ki je z velikimi žrtvami in izgubami osvobodila Trst ter pregnala nemške okupatorje in fašiste iz vse Julijske Krajine, se je morala junija 1945 umakniti iz Trsta. - Naši partizanski vojaki so le s težkim srcem zapuščali mesto, toda zavedali so se, da je to žrtev, ki jo prispevajo naši narodi za ohranitev miru. Prav zato, ker nam je ohranitev miru tako pri srcu, pa danes nismo pripravljeni popustiti italijanskim zahtevam glede Tržaškega ozemlja, ker bi taka imperialistična rešitev tega vprašanja predstavljala novo žarišče za razne imperialistične pohode in v največji meri ogrožala mir v tem delu Evrope. (Na sliki: Naši tanki, ki so 1. maja 1945 prodrli v Trst)

Rimska vlada ustvarja s tržaškim vprašanjem novo, tipično fašistično ozračje

Fašizem je še živ, toda pod novimi etiketami — Na osnovi kakšnih zaslug zahtevajo Italijani nove koncesije v Trstu? — Zavezniki se ne bi smeli ozirati na vlado, ki pusti svobodno pot fašizmu — Svetovni tisk o maršalovem govoru v skupščini

Pariz, 3. apr. Zadnji dogodki okrog Trsta so imeli velik odmev v vsem francoskem tisku. V glavnem so se francoski listi omejevali bolj na informativna poročila, vendar pa so se tudi tam pojavili zanimivi komentarji. Tako je »Aurore« pred dnevi zapisal, da imajo samo Italijani znano tristransko deklaracijo glede Trsta še za veljavno. Politični tednik »Les Echos« s smeši italijanski iredentizem in naglaša, da je Trst v svoji osnovi mnogo bolj slovanski kot italijanski.

»Claude Lefort« piše: »Za resničnega demokrata je nujno, da naredi analizo fašizma in njegove logike. Demokrati so vse do danes preveč površno gledali na italijanski fašizem, prenaglo so ga uvrstili med znane kategorije in prav zaradi tega so delali napačne zaključke. Po končani vojni so demokrati rekli: »Fašizem j padel. V kratkem bomo lahko vzpostavili red.« **Sedaj pa se moramo mi, demokrati, ozreti na dejansko stanje: fašizem je še živ, toda pod drugimi etiketami, med katerimi se ne sme pozabiti Katoliške akcije in tudi italijanskega kominformizma, katerega osnova je sestavljena iz več kot 70% bivših fašističnih funkcionarjev.** Zadnji dogodki v Trstu so v obilni meri to dokazali, bolj kot napadi na socialnodemokratskega poslanca Calosso in govori ljudi, kakršen je na primer De Marsanich. **Fašizem je še vedno živ in žilav v Italiji in rimska vlada, čeprav izjavlja, da je pripravljena boriti se proti njemu, ustvarja zlasti z vprašanjem Trsta novo, tipično ozračje.«**

Kar se tiče italijanske soudeležbe pri upravljanju cone A, so Francozi, Angleži in Američani zelo skeptični. V francoskih političnih krogih izjavljajo, da bi italijanska udeležba pri upravljanju cone A pomenila trajno ločitev med obema conama. **Tak ukrep bi imel nepopravljive posledice: k. Prej ali poznej bi se umaknile angloameriške čete iz cone A. 2. Praktično bi bila kršena mirovna pogodba z Italijo. 3. Sovjetska zveza bi dobila novo propagandno in diplomatsko orožje, s katerim bi lahko zavlačevala sklepanje drugih mirovnih pogodb.**

Ameriški krogi pa dodajajo, da bi s takim ukrepom ustvarili novo žarišče šovinizma in da bi incidentov ne mogli niti več preštevati.

Angleži so bolj ironični in pravijo: **»Kako naj se prepusti Italija k upravljanju cone A? Ali ni že soudeležena? Ali ni v Trstu italijanski župan, italijanski občinski odbor in italijanski prefekt? Kaj hočejo Italijani še več? Da bi prav vse pustili njim? Toda to ne pomeni pripustiti Italije k upravljanju cone A, to pomeni dati vse Italijanom, uničiti mirovno pogodbo, umakniti naše čete in našo upravo, ameriško upravo in ameriške čete iz Trsta. In to hočejo Italijani! Toda na osnovi kakšnih zaslug žele tako naklonjenost?«** Londonski »Times« je v eni svojih zadnjih številk objavil mnenje bivšega laburističnega zunanjega ministra in napisal: »Zakaj bi morala angleška vlada narediti nekaj v nasprotju z interesi 50 milijonov Angležev samo zato, da bi se pokazala altruistično do 45 milijonov Italijanov? Morda zato, ker si je 45 milijonov Italijanov štelo v čast, da so bombardirali London? Morda zato, ker Italijani klepečejo, da smo mi najbolj egoističen narod na svetu? **Na mednarodnem področju štejemo mi Jugoslavijo za desetkrat bolj gotovo in iskreno zaveznico kakor Italijo.«**

Neki francoski popoldanski list pa je napisal, da bi zavezniki lahko zaupali kaki resnično antifašistični italijanski vladi, **ne morejo pa se zanesti na vlado, ki pusti svobodno pot fašizmu.** »Kaže, da v Italiji ni mogoče nadzirati fašizma, zlasti ne po tem, ko so kominformovci in krščanski demokrati osvojili gesla fašističnega šovinizma«.

Francoski tisk je prav tako mnogo pisal o govoru maršala Tita v Ljudski skupščini in o množičnih demonstracijah po Jugoslaviji proti poizkusom, da bi se tržaško vprašanje reševalo brez sodelovanja Jugoslavije in v škodo njenih osnovnih narodnih interesov. Francoski tisk **poudarja zlasti pripravljenost Jugoslavije na pogajanja za sklenitev sporazuma med Beogradom in Rimom glede tržaškega vprašanja.** Ves tisk je objavil zelo obširne izvlečke govora maršala Tita ter je v naslovih poudarjal glavne misli.

Neodvisni časopis »Frankfurter Rundschau« piše v svojem včerajšnjem uvodniku, **da bi jugoslovansko-italijanski kondominij v Trstu lahko zbližal oba sosedna naroda in postal močna trdnjava za evropsko trgovino in varnost.** Zato meni časopis, da bi bilo dobro, če v Washingtonu, Londonu in Parizu besed maršala Tita ne bi razlagali kot grožnjo, marveč kot izraz stvarnega političnega položaja. Končno piše člankar, da bi bila privolitev zahodnih velesil in Italije na jugoslovanski predlog za rešitev tržaškega vprašanja umestna tudi zaradi zemljepisnega in vojaškega položaja Italije.

Ves indijski tisk je na zelo vidnih mestih objavil poročila iz Beograda o govoru maršala Tita v Ljudski skupščini glede Trsta. Vplivni »Statesman« objavlja tudi poročila o velikem zborovanju v Beogradu, kakor tudi o demonstracijah pred ameriškim in britanskim veleposlaništvom in italijanskim poslaništvom z velikim naslovom »Brez Jugoslavije ni rešitve tržaškega vprašanja«. Tudi ostali časopisi posvečajo mnogo svojega prostora izjavam maršala Tita. »Hindustan Standard« objavlja poročilo na prvi strani z naslovom »Tito proti najavljenim pogajanjem v Londonu — beograjske demonstracije zaradi Trsta«. Mnogi indijski časopisi so objavili tudi krajše izvlečke iz govora Lea Matesa v Ljudski skupščini.

Tudi norveški časniki prinašajo vsak dan na prvih straneh dolga poročila iz Beograda in Rima. Neodvisni časnik »Morgenposte« je 28. marca objavil historiat tržaškega vprašanja in omenil vse dosedanje napore, da bi se to vprašanje rešilo ter poudaril, da je za neuspeh kriv predvsem pritisk ekstremističnih fašističnih krogov na italijansko vlado. »Arbeider Bladet« je objavil dopis svojega dopisnika iz Beograda o tem, kako je jugoslovansko ljudstvo odgovorilo na italijanske provokacije. Poročilo je bilo objavljeno z naslovom »Sto tisoči protestirajo po ulicah Beograda«. Isti list je objavil tudi precej obširen izvleček iz govora maršala Tita. Temu govoru so posvetili precej pozornosti tudi drugi norveški časniki. Vsi so prinesli poročilo o govoru na vidnem mestu in z velikimi naslovi.

Ko so se v Italiji pričele provokatorske demonstracije, so norveški listi objavljali poročila, v katerih so poudarjali aktivnost neofašistov in kominformovcev in njihovo protijugoslovansko dejavnost.

Volitve v Trstu bodo 25. maja

Trst, 3. apr. Urad za obveščanje javnosti pri angloameriški vojaški upravi je izdal sporočilo, da bodo na angloameriškem področju Tržaškega ozemlja upravne volitve 25. maja.

Kakor je znano, so ta datum zahtevali iredentisti zato, da bi bile volitve istočasno kakor v Italiji, kar naj bi bil po njihovem zatrjevanju dokaz, da cona A Tržaškega ozemlja ni nič drugega kot ena izmed italijanskih pokrajin. Angloameriška vojaška uprava ni ugodila samo tej njihovi zahtevi, ampak je razpisala volitve tudi po italijanskem zakonu o vezanih listah in s tem ukinila dosedanji proporcionalni volilni sistem. Tako proti istočasnosti volitev, kakor tudi proti italijanskemu volilnemu zakonu so protestirale že vse demokratične politične skupine na Tržaškem ozemlju.

Ameriško-grški odgovor

Atene, 3. apr. Danes je bila podpisana konvencija med ZDA in Grčijo, po kateri ima ameriška vlada pravico, da postane za primer potrebe lastnik ameriškega zasebnega kapitala, vloženega v grško gospodarstvo. S tem sporazumom — **podobne so ZDA sklenile** tudi z drugimi državami — se hoče ameriški zasebni kapital zavarovati pred morebitnim nacionaliziranjem.

Grški kralj je pomilostil enega izmed najbolj znanih kolaboracionistov med nemško okupacijo, bivšega ministra Kironikosa, ki je bil obsojen na smrt. Kironikosu je med vojno pomagal Nemcem, da so gospodarsko izropali Grčijo.

Zadnje vesti

- **Trst**, 3. aprila (Tanjug). **Zastopniki goriškega odbora za zbiranje pomoči slovenskemu prebivalstvu so izročili šefu jugoslovanske gospodarske delegacije v Trstu Joži Zemljaku 200.000 lir ki so jih zbrali v Gorici za pomoč prebivalstvu Slovenije.**
- **Tunis**, 3. aprila (Reuter). Ob atentatu na namestnika predsednika občine Sousse je tuniška policija v v arabskem delu mesta prijela 300 oseb. Dvajset jih bodo pridržali v zaporu, ker so osumljeni, da so sodelovali pri terorističnih akcijah.

V zvezi z zadnjimi dogodki v Tunisu sodijo v tukajšnjih krogih, da bo imel novi predsednik vlade težave s sestavo kabineta ker posamezni bodoči člani vlade ne žele med seboj sodelovati. Za 7 ministrskih resorjev, ki jih mora izpolniti, je predsednik vlade Bakuš dobil privoljenje samo dveh kandidatov.

Acheson pravi, da bodo razpravljali samo o upravnih vprašanjih

Washington, 3. apr. (Reuter). Zunanji minister Acheson je v odgovoru na vprašanja novinarjev na včerajšnji tiskovni konferenci izjavil, da bodo na bližnji konferenci v Londonu razpravljali o sodelovanju Vel. Britanije, ZDA in Italije v Trstu in da tore po njegovem mnenju ni nobenega vzroka, da bi bila Jugoslavija zaskrbljena zaradi te konference.

Acheson je izjavil, da na **londonski konferenci ne bodo govorili o nadaljnji usodi Trsta, pač pa o upravnih vprašanjih, ki zadevajo cono A.**

Protest slovenskih odvetnikov

Slovenski odvetniki in odvetniški pripravniki so po Zvezi odvetniških zbornic Jugoslavije poslali Mednarodni odvetniški uniji v Bruxellesu resolucijo, katero so sprejeli na protestnem zborovanju proti zahtevi italijanske vlade za priključitev Tržaškega ozemlja k Italiji. V resoluciji izjavljajo kot pravniki, **da je odstopanje od slovesno podpisane mirovne pogodbe grobo kršenje mednarodnega reda in pravne sigurnosti v svetu.** Zato protestirajo proti kršitvi temeljev mednarodnega sožitja glede Svobodnega Tržaškega ozemlja. Pozivajo vse napredne in demokratično misleče ljudi in njihove organizacije, naj se pridružijo naši borbi za svetovni mir, za pravo in pravico med narodi in državami in da storijo vse, da se klikam in vladam, **ki hočejo uveljaviti politiko nasilja, verolomnosti in mednarodnega sovraštva, prepreči rušiti svetovni mir in s tem civilizacijo človeštva.**

Resolucijo sta podpisala tudi oba slovenska člana Sveta mednarodne unije odvetnikov dr. Pavlič in dr. Suklje.

POGAJANJA O PREMIRJU V PAN MUN JOMU

Po dveh mesecih spet seja odbora za nadzorstvo nad premirjem

Obe delegaciji vztrajata pri svojih zahtevah

Pan Mun Jom, 3. aprila. (AFP) Po več kot dveh mesecih se je danes vnovič sešel pododbor za nadzorstvo nad premirjem, da bi proučil dvoje spornih vprašanj, o katerih se generalštabni častniki niso mogli sporazumeti: kitajsko-severnokorejska zahteva, da mora ZSSR sodelovati v komisiji za nadzorstvo nad premirjem ter graditev letališč med premirjem. Na današnjem sestanku pododbora sta obe delegaciji še enkrat potrdili svoje prejšnje stališče do teh vprašanj. Po izjavi generala Harrisona bo delegacija Združenega poveljstva nadaljevala razgovore o omenjenih vprašanjih, dokler se ne bo našla rešitev.

Kitajsko-severnokorejska delegacija je vnovič zahtevala, da mora biti komisija za nadzorstvo nad premirjem sestavljena iz zastopnikov 6 držav. Združeno poveljstvo pa vztraja, da se to število zmanjša na 4 člane s tem, da se zavrne udeležba Sovjetske zveze in Norveške v komisiji.

Govoreč o graditvi letališč, je kitajski general Hsieh Fang vnovič trdil, da se Združeno poveljstvo vmešava v notranja korejska vprašanja. General Harrison pa je še enkrat potrdil, da Združeno poveljstvo soglaša, da se dovoli zgraditev omejenega števila letališč za civilne potrebe.

Na zahtevo zastopnika Združenega poveljstva je bil sestanek generalštabnih častnikov, na katerem bogo govorili o zamenjavi ujetnikov, odložen za jutri dopoldne.

Proizvodnja železa v Zahodni Nemčiji

Düsseldorf, 3. apr. V Zahodni Nemčiji so prejšnji mesec izdelali nad 1,050.000 ton surovega železa. Povprečna dnevna proizvodnja železa je znašala 34.137 ton, februarja pa 34.075 ton. Zahodnonemška industrija jekla je v 26 delovnih dneh izdelala nad 1,300.000 ton jekla, prejšnji mesec pa 1,232.000 ton.

POLOŽAJ V EGIPTU

Sporazum o podlagi za obnovitev pogajanj

Kairo, 3. apr. (AFP) Na včerajšnji seji egiptovske vlade je bilo imenovanih več visokih državnih funkcionarjev, med njimi 2 državna podtajnika, 4 guvernerji in 10 visokih političnih uslužbencev. Novo imenovani funkcionarji ne pripadajo nobeni politični stranki. Hkrati so zamenjali guvernerje Kaira, Aleksandrije, Sueškega prekopa, mesta Amieta, generalnega ravnatelja javne varnosti, šefa policije v Kairu in Aleksandriji ter več prefektov.

Vsi egiptovski časopisi pišejo, da so Britanci in Egipčani s posredovanjem ameriških zastopnikov **sprejeli kot podlago za bodoča pogajanja zahtevo, da se morajo britanske sile umakniti, strateško oporišče v pasu Sueškega prekopa pa mora biti prilagojeno potrebam obrambe Bližnjega Vzhoda. Poleg tega so sprejeli sklep o priznanju kralja Faruka za kralja Sudana s tem, da je treba sudanskemu narodu zagotoviti pravico do svobodne odločitve o svoji usodi.** Uradni egiptovski krogi in krogi britanskega veleposlaništva so odklonili vsako izjavo o teh razgovorih.

Stavke v Ameriki in Kanadi

Washington, 3. apr. (AFP). V Washingtonu je danes začelo stavkati nad 30.000 delavcev brzojavne družbe »Western Union«. Stavka je popolnoma ohromila brzojavni promet v ZDA razen v Nev Yorku. Delavci zahtevajo zvišanje mezd. Vsa dosedanja pogajanja med zastopniki delavcev in delodajalcev so bila brez uspeha.

V kanadskih mestih Montrealu in Walley Fieldu stavka od včeraj 6000 tekstilnih delavcev. Stavka je izbruhnila zaradi odločitve delodajalcev, da se zvišajo mezde le za 10 centov na uro, medtem ko tekstilni delavci zahtevajo 25 centov. Gibanje za zvišanje mezd se čedalje bolj širi po državi. Številne delavske organizacije so poslale vladi proteste zaradi zvišanja cen in brezposelnosti v državi.

Čistka v češkoslovaški vladi

Dunaj, 3. apr. (AFP). Zvedelo se je, da sta bila odstavljena pomočnika češkoslovaškega ministra za varnost Stanislav Baudis in Antonin Bina. O njih se ni ničesar slišalo od takrat, ko je bil odstavljen bivši minister za varnost Ladislav Kopřiva. Iz praškega časopisa je razvidno, da sta ju sedaj nadomestila neki Jorman in Kotal.

Razorožitvena komisija

New York, 3. apr. (AFP). Razorožitvena komisija OZN je včeraj sklenila ustanoviti dva delovna pododbora, ki se bosta ukvarjala z zbiranjem in preverjanjem informacij o oborožitvi ter z izdajanjem ukrepov za zmanjšanje oborožitve, vštevši tudi prepoved proizvodnje atomskega orožja. Proti ustanovitvi teh pododborov je glasovala samo ZSSR, medtem ko se je koumintanški delegat vzdržal glasovanja.

Azijska socialistična internacionala

New Delhi, 2. apr. (Tanjug). V Rangunu se je končala petdnevna konferenca pripravljalnega odbora azijske socialistične federacije, na kateri je bilo sklenjeno, da bo še pred koncem oktobra sklicana prva ustanovna konferenca federacije azijskih socialistov. Pripravljalni odbor, v katerem sodelujejo predstavniki socialističnih strank Indije, Burme in Indonezije, bo dotlej izdelal dnevni red konference.

Na sedanji konferenci je bil sprejet predlog indijskih socialistov, naj bi bodoča azijska socialistična federacija zajela kar največje število azijskih držav. Vprašanje vključitve te federacije v socialistično internacionalo pa tudi tokrat ni bilo rešeno.

Rim, 2. aprila (Tanjug). Notranji minister Scelba je potrdil, da bo drugi del občinskih volitev v Srednji in Južni Italiji 25. maja, kakor je bilo že poprej sklenjeno. 10. aprila bo uradno objavljen pričetek volilne kampanje, 15 dni pozneje pa bodo postavljene volilne liste. V drugem delu občinskih volitev v 2400 občinah ima volilno pravico približno 10 milijonov volivcev.

Protesti iz raznih krajev

Iz Brezovice nam piše tov. **Ivan Remškar** zelo zanimivo pismo. Med drugim opozarja na slednje:

»Zakaj gre Italiji za Trst? Da ga uniči v korist »matere Italije«, da ga uniči kot konkurenta italijanskih pristanišč in ladijskih družb. **Tega naj se dobro zaveda tržaško delovno ljudstvo in naj ne dovoli, da ga bo kdor koli skušal vreči v še večjo revščino in bedo.«**

Tudi po vsem **trboveljskem okraju** živo razpravljajo o govoru maršala Tita. Na izzivanja fašističnih iredentistov, ki so ponovno odkrito nastopili proti našim narodom in žalili naša čustva, so dali dostojen odgovor tudi **trboveljski upokojenci-delavci**, ki so se v torek zbrali na svojem rednem občnem zboru. V svojem protestnem pismu, ki so ga poslali ministrstvu za zunanje zadeve, odločno podpirajo stališče naše vlade do tržaškega vprašanja. Protestne resolucije proti fašističnim nakanam, da napravijo nov zločin nad našim življem, so poslali tudi **rudarji iz Hrastnika, cementarji iz Zagorja, člani novoizvoljenega delavskega sveta rudnika Trbovlje-Hrastnik, ki pišejo med drugim: »Rudarji smo vselej stali v prvih vrstah borbe za izgradnjo socialistične domovine in zato ne bomo dopustili, da bi ljudje, ki nimajo niti najmanjše moralne pravice blatiti Jugoslavijo, blatili naše narode in si lastili pravico do Trsta.«**

Iz govora tov. Viktorja Avblja

(Nadaljevanje s 1. strani)

nih kmečkih delovnih zadrug. Osnovna metoda socializiranja naše vasi je razvijanje vseh oblik skupnega gospodarjenja v okviru splošnih kmetijskih zadrug. S tem so jasno nakazane tudi naloge. Z vsemi okraji je bilo dogovorjeno, da je treba po vseh splošnih kmetijskih zadrugah iskati tiste objekte, ki bodo pomenili skupno gospodarjenje v okviru splošne kmetijske zadruge, zadružne ekonomije, zadružna posestva in najrazličnejše druge skupne obrate kakor farme, plemenilne postaje, mlekarske obrate itd. Nekatere ekonomije smo preimenovali v kmečke delovne zadruge tudi že potem, ko je izšlo navodilo CK KPJ. Če vzpostavimo na vasi v okviru splošne kmetijske zadruge zadružno posestvo in se privatni kmetje vežejo na to zadružno posestvo in dokler je to posestvo rentabilno in dokler tamči čianom-kmetovalcem boljšo osnovo, kakor jo imajo izven posestva, je to najsolidnejša pot k socializiranju našega gospodarstva, kar se tiče obdelovanja zemlje. Samo tako lahko v bodoče pridemo do zadružnih kompleksov, ki jih bomo skupno obdelovali. Če bodo nastajale zadruge zato, ker bomo predpisovali visoke davke, preveč šikanirali kmete z arondacijo, ne bomo uspeli. V teh primerih novih kmečkih delovnih zadrug ne smemo formirati, ne smemo dovoliti ustanavljanja novih kmečkih delovnih zadrug ki ne bi bile že v samem začetku aktivne. Ne smemo dovoliti formiranja pasivnih zadrug.

Osnovna naša naloga je pravilno razumeti naše naloge pri razširjanju in utrjevanju splošnih kmetijskih zadrug. Pravilno razumeti nove naloge, iskati najrazličnejše oblike in najrazličnejše vsebine za delo splošnih kmetijskih zadrug — od splošne kmetijske zadruge, predelovalnih obratov, plemenilnih postaj, skupne mehanizacije itd. — to je pot, po kateri moramo iti na podeželju. To pa ne pomeni, da izkušnje naših kmečkih delovnih zadrug niso izredno dragocene. Naše delovne zadruge se zaradi dosedanjega dela danes utrjujejo in postajajo življenja zmožne. Vse tiste zadruge, ki so gospodarskega življenja zmožne, je treba utrjevati, tako da se bo privatni kmet hodil učit v te zadruge in da mu bo socializacija vasi bližja kakor danes. Seveda pa ne smemo pustiti reorganizirane niti ene kmečke delovne zadruge, ki ni sposobna življenja. Doslej nismo v Sloveniji reorganizirali še nobene zadruge zaradi tega, ker je pasivna. Reorganizirati moramo tiste zadruge, ki niso sposobne za življenje. Nekatere zadruge bomo reorganizirali tako daleč, da bo od njih ostala samo kmetijska zadruga. Pri nekaterih bomo tiste komplekse zemlje, ki so državna last, a so dodeljeni kmečkim delovnim zadrugam, oziroma tiste komplekse, na katerih se lahko zagotovi rentabilnost, obdržali kot ekonomijo splošne kmetijske zadruge. Osnova naše pozornosti mora biti splošna kmetijska zadruga in največkrat ima splošna kmetijska zadruga tudi širši delokrog kot kmečka delovna zadruga. Zato naj se člani kmečke delovne zadruge vključijo v splošno kmetijsko zadrugo, da bo splošna kmetijska zadruga tudi za delovno zadrugo opravljala določene posle, kakor so trgovina, nabava reprodukcijskega materiala itd. S tem pa bodo tudi člani delovnih zadrug zainteresirani, da bo delo kmetijskih zadrug dobro.

Dosledno je treba reorganizirati pasivne zadruge, seveda na podlagi predhodne analize, ne pa po željah nekaterih »zadružnikov«, ki hočejo razbiti zadrugo. Če analiza pokaže, da je zadruga nerentabilna in tudi po enem ali dveh letih z našo pomočjo ne bo postala rentabilna, jo reorganizirajmo. Napačno pa bi bilo, če bi tam, kjer je z uvedbo gospodarskega računa dosežena rentabilnost v zadrugi, kakor koli popustili razbijačem zadrug. To bi bila velika napaka, to bi pomenilo kapitulirati pred reakcionarnimi tipi in razbiti celoto, ki je sposobna organizirati lepše življenje, kakor je to lahko v drobni razbiti posesti.

Neki tovariš je povedal, kako se v okviru splošne kmetijske zadruge da organizirati obdelava polj, obnova sadovnjakov in vinogradov; kako bo edino možno voditi borbo proti raznim škodljivcem, ki izredno močno napadajo naše poljedelstvo, le z združenimi napori in združenimi sredstvi v okviru splošnih kmetijskih zadrug. Temu vprašanju je treba posvetiti vso našo pozornost. To bo način, s katerim bomo dosegli uspešnejše vključevanje privatnih kmetov v kmetijsko zadrugo. Tovariš Zagar je n. pr. govoril o tem, kako privatni kmet ne more biti več hmeljar, ne da bi se povezal s »Hmezadomo«. Ta primer kaže na prednosti, ki jih nudi ta način združevanja gospodarjenja na vasi in je treba prav v tem smislu krepiti naše splošne kmetijske zadruge, ki pomenijo tako najširšo fronto uveljavljanja socialističnih odnosov na vasi.

Kmečke delovne zadruge je treba obravnavati tako, kakor naroča navodilo CK KPJ: utrditi tiste zadruge, ki so za življenje sposobne, reorganizirati vse naše kmečke delovne zadruge, da bodo sposobne živeti, reorganizirati jih tako, da bo vsak posamezni član zadruge spodbujen za povečanje proizvodnje, da bo pravilno nagrajen za vloženo delo. Reorganizirati vse pasivne zadruge. Le takrat, ko bomo življenja sposobne zadruge do kraja reorganizirali, bomo lahko vsakemu kmetu rekli, da hočemo ustvariti tako zadružništvo, ki je v korist njemu in skupnosti. S slabo zadrugo ne bomo opravljali propagande.

V zvezi s kadrovsko zasedbo bodočih okrajnih zadružnih zvez mislim, da bo na tem delu lahko dobro delal tisti človek, ki v celoti pravilno gleda na vlogo splošnih kmetijskih zadrug. Tovariši so izrazili bojazen, da ne bi v okrajne zveze prišli taki ljudje, ki bi pozabljali na kmečke delovne zadruge, ki so že sposobne živeti naprej. Mislim, da je potrebno, da naši okrajni forumi, tako politični, partijski kakor gospodarski posvečajo zadrugam popolno pozornost in pomagajo vsem tistim delovnim zadrugam, ki po reorganizaciji pokažejo možnost daljnjega obstoja in razvoja, a v prvi vrsti morajo razumeti vlogo splošnih kmetijskih zadrug. Biti si moramo na jasnem, da s tem vloga kmečkega delovnega zadružništva ni nič manjša in da razvoj delovnih zadrug ni oviran, ampak da bodo kmečke delovne zadruge toliko močnejše, kolikor močnejše bodo naše splošne kmetijske zadruge. Če bomo več delali na utrjevanju splošnih kmetijskih zadrug, bomo imeli manj težav v kmečkih delovnih zadrugah.

Kar se tiče izstopnih izjav, ni pravilno, da vsakega zadružnika, ki da izstopno izjavo, označimo kot reakcionarja, ampak moramo ugotoviti, kje so vzroki, da je prišlo do izstopne izjave. Ne bi bilo pametno vnaprej odbiti vsakega člana, ki se je odločil podati izstopno izjavo. To bi se reklo samo z administrativnimi ukrepi reševati to vprašanje. S pametnim pogovorom s takim članom bomo zvedeli, zakaj se je odločil za izstop iz zadruge. Mogoče se mu je zgodila krivica in se je zato odločil za izstop. V takih primerih je treba najprej popraviti krivico in nato zavrniti izjavo, ne pa zavrniti izstopno izjavo, ne da bi preiskali in popravili krivico. Kmečka delovna zadruga mora služiti kot primer demokratičnega reševanja vse problematike. Pri tem pa ne mislim zagovarjati tistih, ki namerno skušajo rušiti naše delovne zadruge, ki brez vzrokov vlagajo izstopne izjave, ki mislijo, da bodo kot privatni kmetje laže izkoriščali prednosti prostega trga in za sebe dosegli koristi.

Enoten zadružni pokret, enotni zadružni okrajni forumi bodo morali imeti močno politično in strokovno vodstvo. Pod politično močnim vodstvom si predstavljamo tovariše, ki bodo znali poleg tega, da bodo podpirali delovno zadružništvo, razvili kar najživahnejšo dejavnost za popolno uveljavljanje splošnih kmetijskih zadrug na vasi. Poleg tega bodo morali okrajni zadružni forumi imeti močno strokovno vodstvo. Samo s tem, da bomo politično pravilno postavljali stvari, ne bomo koristili razvoju splošnih kmetijskih zadrug, ampak moramo v upravnikih in uslužbencih okrajne zveze najti tudi najsposobnejši strokovni kader, ki bo znal pravilno analizirati vsa vprašanja na terenu, ki bo znal nuditi splošnim in delovnim zadrugam čim večjo strokovno pomoč. Le s takim gledanjem na vlogo splošnih kmetijskih in delovnih zadrug se bo hitreje lahko dvigala kmetijska proizvodnja in izboljšali pogoji za izboljšanje socialističnih elementov na vasi.

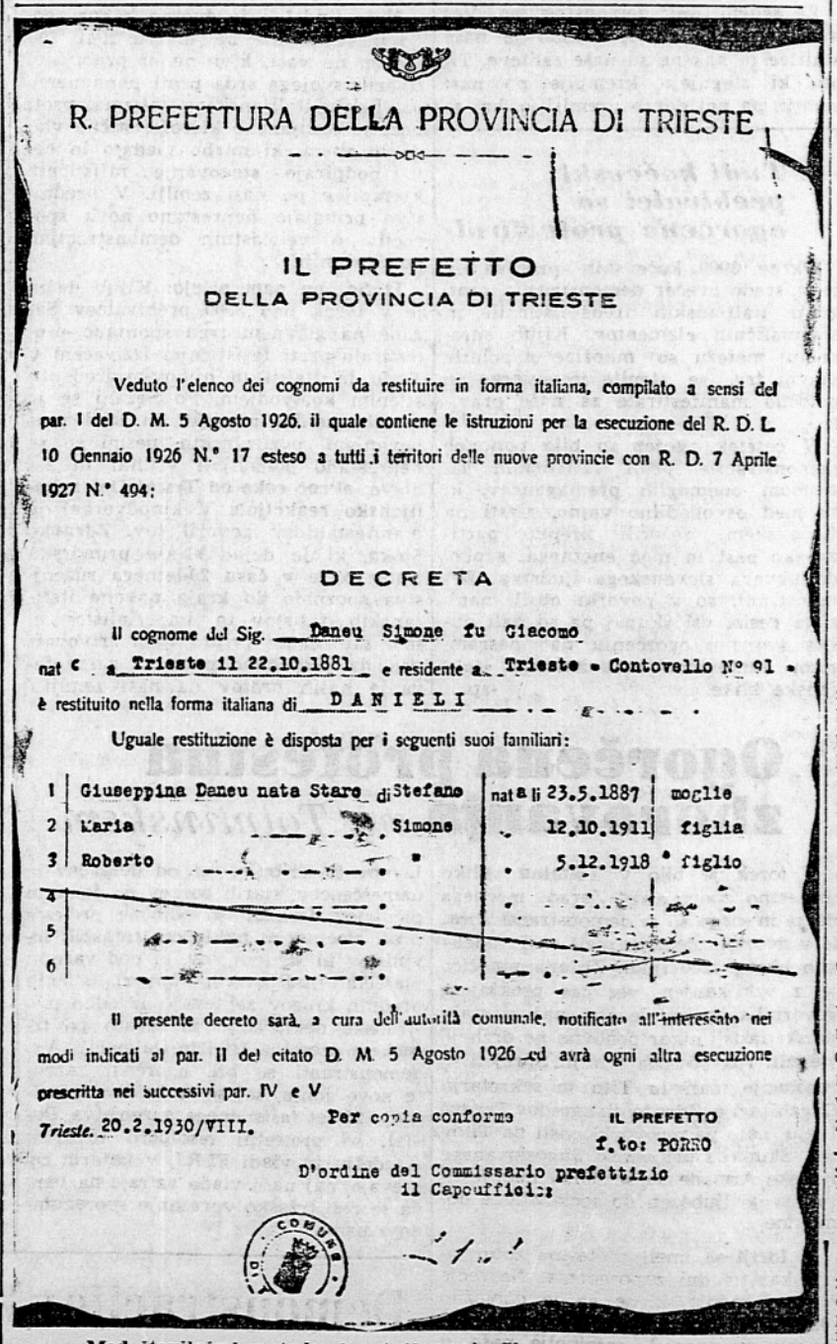

R. PREFETTURA DELLA PROVINCIA DI TRIESTE

IL PREFETTO
DELLA PROVINCIA DI TRIESTE

Veduto l'elenco dei cognomi da restituire in forma italiana, compilato a sensi del par. I del D. M. 5 Agosto 1926, il quale contiene le istruzioni per la esecuzione del R. D. L. 10 Gennaio 1926 N.° 17 esteso a tutti i territori delle nuove provincie con R. D. 7 Aprile 1927 N.° 494:

DECRETA

Il cognome del Sig. Daneu Simone fu Giacomo
nat a Trieste il 22.10.1881 e residente a Trieste - Contovello N° 91 -
è restituito nella forma italiana di DANIELI

Uguale restituzione è disposta per i seguenti suoi familiari:

1	Giuseppina Daneu nata Staro	di Stefano	nata il 23.5.1887	moglie
2	Maria	Simone	12.10.1911	figlia
3	Roberto		5.12.1918	figlio
4				
5				
6				

Il presente decreto sarà a cura dell'autorità comunale, notificato all'interessato nei modi indicati al par. II del citato D. M. 5 Agosto 1926 ed avrà ogni altra esecuzione prescritta nei successivi par. IV e V

Trieste, 20.2.1930/VIII. Per copia conforme IL PREFETTO
f.to: PORRO

D'ordine del Commissario prefettizio
il Capoufficio:

Med številnimi metodami potujčevanja Slovencev v Julijski krajini je bil tudi fašistični zakon o spreminjanju slovenskih priimkov, da ne bi ostala nobena sled za Slovenci. S posebnimi odloki so na osnovi tega zakona obveščali Slovence, da je njihovemu priimku »vrnjena njegova stara italijanska oblika«. Po zmagi nad fašizmom niso niti v Italiji niti v coni A Tržaškega ozemlja odpravili tega zakona in avtomatično vrnili Slovencem njihove prvotne priimke. In tako ravnanje imenuje tržaški iredentistični univerzitetni profesor Diego di Castro: preveliko popuščanje zahtevam Slovencev. — (Zgornja slika kaže faksimile odloka, s katerim se spreminja ime kontoveljske družine Daneu v Danielli).

Navodilo k uredbi o dodatkih za otroke

V 14. št. Uradnega lista FLRJ z dne 22. marca letos je izšlo navodilo k uredbi o dodatkih za otroke, ki ga je izdal predsednik Sveta za ljudsko zdravstvo in socialno politiko pri vladi FLRJ. To navodilo predstavlja prečiščen zbir vseh doslej izdanih navodil. V njej najde vsakdo odgovor na poljubno vprašanje s tega področja, na kar bralce posebej opozarjamo. Opozorimo naj le še na to, da imajo uradni list vsi uradi, ustanove in podjetja in da si tako lahko večinoma sami poiščejo odgovor na vprašanje, ki jim ni jasno. Novega navodila ne prinašamo, ker je preobširno in ker doslej veljavnih navodil v glavnem ne spreminja, temveč jih večinoma le podrobneje to[illegible]čil.

V metalurški industrijski šoli železarne Štore se ne vzgajajo samo kvalificirani delavci, ampak tudi zavedni državljani

V petletnem gospodarskem načrtu so bile za izobrazbo kvalificiranih delavcev določene šole učencev v gospodarstvu, oziroma industrijske šole pri tovarnah in podjetjih, kot nov in doslej edinstven tip nižjih strokovnih šol pri nas. Danes imamo v Sloveniji že 148 nižjih strokovnih šol.

Nad železarno v Storah, na gričku, kjer je zrasla nova stanovanjska kolonija železarjev iz Stor, so v avgustu 1949. leta zgradili tudi novo metalurško industrijsko šolo železarne, ki je kakor po zananjem videzu in še lepši notranji ureditvi prostorov nedvomno ena najmodernejših šol te vrste pri nas.

Sola je, kot šola učencev v gospodarstvu, začela delovati že v prvih mesecih po osvoboditvi z nalogo, kakršno ima še danes — izučiti kvalificirane delavce metalurških in kovinarskih poklicev. Do konca lanskega šolskega leta je iz nje izšlo 95 absolventov, ki so razen redkih izjem, vsi zaposleni v železarni Store. Potreba po teh poklicih v tovarni zlasti pa še po livarjih in strugarjih valjev, je tako velika, da bo šola tudi v naslednjih letih dajala svoje absolvente izključno le lastni železarni.

Letos bo končalo triletno šolanje okoli 40 mladih fantov; prihodnje leto pa bo med absolventi tudi 20 učencev iz Zenice in Vareša.

Ker je namen te šole dati naši rastoči metalurški industriji kvalificirane kadre, je učni načrt urejen tako, da imajo učenci poleg teorije tudi več ur praktičnega dela. Zato je v ta namen v zgradbi šole svetla in prostorna kovinarska učna delavnica, poleg livarne v železarni pa imajo učenci svojo livarsko učno delavnico. V novi livarni železarne, ki bo dograjena v pomladanskih mesecih tekočega leta pa bo tudi šola dobila novo, svetlo in najmoderneje urejeno livarsko učno delavnico s prav tako novo 400 mm kupolno pečjo.

V učni delavnicah se le deloma držijo načrta za praktični pouk, večji del tega dela pa je usmerjen glede na proizvodnih železarne. Tako je med šolo in železarno ustvarjena tesna zveza in ni primera (kakor n. pr. pri nekaterih tehnikumih, predvsem gradbenih), da bi se operativa pritoževala nad šolo, češ da daje za praktično delo nesposobne in nerazgledane kadre.

Novi gospodarski sistem je prinesel tudi šoli važen in že sedaj pozitiven preobrat. Ne mislim tu samo na to, da je šola postala v finančnem pogledu samostojna ustanova, ki sicer dobiva znatno pomoč od tovarne, ampak tudi na novi sistem šolanja, ki je zahteval popolno odgovornost in zainteresiranost staršev za učne uspehe njihovih otrok. Če je bila poprej materialna in moralna odgovornost prepuščena le šoli, v kateri so učenci dobivali vse od hrane, stanovanja, obleke in obutve, so sedaj za vse to odgovorni starši. Učenci prejemajo sedaj v šoli le še mesečne nagrade od 1000 do 2000 din. Ta sistem — odgovornost staršev za učenje in napredovanje njihovih otrok v šoli — pa je pokazal najboljše sadove pri učnih uspehih. Medtem ko je bilo v prvi redovalni konferenci letošnjega šolskega leta na vsem zavodu le 49.52% učencev s pozitivnimi ocenami, se je ta odstotek dvignil ob koncu prvega polletja na 73.1%. V I. a razredu kovinarjev je bil v prvem polletju najboljši učenec Stanko Poplaz s povprečno oceno 4.50 od 5 točk. V I. b razredu livarjev je bil najboljši učenec Martin Čretnik s 4.6 točke, v II. a razredu mešanih kovinskih strok je bil s povprečno oceno 4 točke najboljši Vinko Zupanc, v II. b Franc Trafela s 4.7, v II. c Ante Pogarčič s 4.27, v III. a, ki je najboljši razred na šoli, pa je bil najuspešnejši Marjan Stojilovič s 4.72 točke. Odstotek pozitivnih pa je bil v tem razredu 91.9.

V III. b razredu livarjev je bil najbolje ocenjen Vili Ješelnik s 4.5 točke.

Odgovornost staršev za vzgojo otrok pa se kaže tudi na lepo obiskanih roditeljskih sestankih.

Če je bila kritika učiteljev in profesorjev strokovnih šol, ki so se zbrali na ustanovni skupščini v Ljubljani, češ da večina strokovnih šol posveča premalo pozornosti vzgoji učencev, upravičena, je ta za metalurško industrijsko šolo v Storah odveč. Že predavatelji na šoli skrbijo, da dobijo učenci poleg strokovnega znanja tudi napredne poglede na svet in na vlogo delavskega razreda v borbi za zgraditev socializma, kar je najboljše jamstvo, da po končanem šolanju ne postanejo samo mojstri dela, ampak tudi borci za pravočasno izpolnitev planskih proizvodnih nalog.

Drugi del vzgoje v šoli pa je prepuščen vodstvu internata. V njem se učenci spoznajo z lepim vedenjem, s kulturnim in političnim življenjem doma in v tujini. Na novo urejena knjižnica, pevski zbor, strelska družina, uspešno delo v predvojaški vzgoji, šah, fizkulturno in športno udejstvovanje itd. so prav tako del dela in življenja bodočih mojstrov — železarjev.

M. B.

Učenci industrijsko-kovinarske šole v Celju so ustanovili taborniško organizacijo

Gojenci industrijsko-kovinarske šole v Gaberju pri Celju so po geslu »S prirodo k novemu človeku« na dan 1. aprila ustanovili svojo taborniško družino z imenom »Družina neugaslega ognja«. Svoj rdeči kotiček so za ta dan spremenili v pravi gozdni raj. Med gostim zelenjem smrekovih vej so na stenah razpostavili najrazličnejše taborniške znake, na tleh pa je pod električno žarnico poleg minaturnega šotora »gorel« taborni ogenj.

V tem kotičku se je zbralo 30 gojencev kovinarske šole, ki so s svojim discipliniranim vedenjem pokazali, da so najboljši učenci in gojenci. Pripravljalni odbor je namreč za začetek organizacije zbral izmed 80 pripavljenih samo 30 najboljših, takih, ki so bili tudi doslej v ponos in veselje učiteljem in vzgojiteljem v imenovani šoli.

Na svoji ustanovni skupščini so se pogovorili o pomenu taborniške organizacije, določili ime družine, izvedli volitve in sprejeli prve sklepe. Za glavarja družine so izvolili svojega vzgojitelja Božica. Sprejeti sklepi govore med drugim tudi o tem, da bodo izvedli vsak mesec po en dvodnevni izlet v naravo, v mesecu juliju pa bo družina tri tedne taborila. V tem času bodo tudi polagali izpite po pravilih, ki jih določa statut Združenja taborniko v Slovenije. Kot glavno pravilo pa je družina sprejela sklep, da bodo njeni člani res samo najboljši učenci in najbolj disciplirani gojenci. Po končanih volitvah je novi taborniški družini industrijsko-kovinarske šole čestital njihov direktor, ki je obljubil tabornikom tudi pomoč s strani šole.

V. S.

Graditelji Vuzenice želijo vsestransko izobrazbo

Minuli teden so imeli na gradbišču hidrocentrale v Vuzenici prvo predavanje v okviru Ljudske univerze, prirejeno na pobudo sindikalne podružnice. Po želji delavcev so izbrali temo »O atomski energiji«, ki jo je podal na zanimiv način, ob spremljavi skioptičnih slik dr. Sternad iz Slovenjega Gradca. Delavci, ki so do zadnjega kotička napolnili dvorano, so spremljali predavanje z veliko pozornostjo ter izrazili željo, da bi jih člani Ljudske univerze obiskali večkrat s podobnimi zanimivimi predavanji. Upajmo, da bodo prireditelji upoštevali to hvalevredno težnjo kolektiva, ki je oddaljen od naših kulturnih središč in zaradi tega v mnogočem prikrajšan.

jp

Odprli so tretji rudnik svinčeno-cinkove rude na Kosmetu

V ponedeljek se je začela proizvodnja v novem rudniku svinčeno cinkove rude »Ajvalija, To je tretji rudnik te vrste v Kosmetu, ki pripada bazenu Trepča-Zvečan. Sredi leta pa bo začel obratovati četrti rudnik tega bazena z lastno flotacijo v Novem brdu.

Dnevna zmogljivost rudnika Ajvalija znaša 250 ton rude. Za odvoz te rude so zgradili 3 in pol kilometra dolgo žičnico do železniške postaje Badovac. Novi rudnik je moderno opremljen. Ima dve lastni električni centrali po 500 konjskih moči na pogon z Dieselovim motorjem. V horizontih rudnika prevažajo rudo električne lokomotive, za izvoz rude pa imajo moderni izvozni stroj. Ruda iz Ajvalije vsebuje enak odstotek svinca, kakor ruda iz rudnika Stari trg, vendar dvojno količino cinka.

V zalivkanem vagonu ju je odkril

V sredini marca sta v zgodnjih jutranjih urah v Mariboru pregledala miličnika Albin Kušar in Cvetko Sluban tovorni vlak, ki je bil namenjen čez državno mejo. Pri vseh vozovih sta pregledala poleg ostalega tudi zalivke. Nenadoma pa je miličnik Kušar pri enem vozu obstal in še pozorneje ogledoval zalivko. Namesto carinske je bila na tem vozu zalivka Jadranske linijske plovbe in to mu je dalo misliti.

Ko so pooblaščeni carinski organi voz z nepravilno zalivko na zahtevo miličnika odprli, je začel miličnik Kušar voz previdno pregledovati in kmalu je našel v tovoru skritega neznanega moškega. Takoj ga je pozval, da je dvignil roke, nato pa ga je previdno spravil iz voza in izročil spremljevalcu, sam pa v vozu preiskoval naprej. Našel je še enega, ki se je hotel na lahek način prepeljati čez državno mejo.

Pozneje so ugotovili, da je bil eden izmed teh »črnih« potnikov že v več evropskih državah (Avstriji, Italiji, SZ, Madžarski, Grčiji itd.), zdaj pa sta se oba hotela spet pretihotapiti v Avstrijo.

Pazljivost miličnika je vredna pohvale.

-an

IZ NAŠIH KRAJEV

POLJČANE. V petek popoldne je bila v Poljčanah redna letna skupščina sindikalnega sveta, ki se je je udeležilo 32 delegatov sindikalnih podružnic. V delovnem obračunu se je izkazalo, da je bilo delo v posameznih podružnicah v zadnjem letu močno razgibano. Izkazale so se zlasti podružnica pri okrajni pošti, podružnica gozdnih delavcev iz Poljčan, od katerih je dobila prva diplomo, druga pa prehodno zastavo. Precej so delegati obravnavali tudi delo delavskih svetov v lokalnih podjetjih, kjer sta zlasti delavna v čevljarski in mizarsko-galanterijski delavnici. Ob koncu so delegati sklenili, da bodo posvetili kar največ skrbi politični in strokovni vzgoji članstva ter da bodo pomagali pri delu novoizvoljenim delavskim svetom in imeli stalno povezavo z organi ljudske oblasti in z množičnimi organizacijami.

L. V.

MARKOVCI PRI PTUJU. Izobraževalni tečaj v Markovcih se je začel dne 31. januarja 1952. Prijavilo se je 33 tečajnic. Skupno število učnih ur je bilo 83. Na tečaju so predavali krojenje, šivanje, blagoznanstvo in praktične nasvete, kako si gospodinja omogoči iz različnih kosov blaga izdelati čim ekonomičnejše in praktičnejše obleko, oziroma popraviti za sebe, kakor tudi za svojo družino. Tov. učitelji tukajšnje šole pa so predavali slovenščino. Prečitali so odlomke iz književnih del naših naprednih pisateljev. 9. marca, na dan žena, pa so tečajnice uprizorile igrico »Vrnitev«. Vršila so se predavanja še iz biologije, o razvojni teoriji o dvigu hektarskega donosa, o zadružništvu in splošna gospodarska politična vprašanja, pri katerih so dekleta posegale zelo živahno v razgovor. V kratkih obrisih pa so se dekleta tudi pogovorila o prvi pomoči ponesrečencem, o osebni in soc. higieni.

Tečajnice so zaključile tečaj 30. marca z zelo lepo in bogato urejeno razstavo. Razstavile so izrezane kroje v zmanjšanem merilu in naravni velikosti in izdelane obleke.

f.

Kakor v drugih mestih so tudi v Celju množice demonstrirale proti oživljajočemu se italijanskemu fašizmu in imperializmu ter za takšno ureditev vprašanja Trsta, ki bo upoštevala potrebe njegovega zaledja in spoštovala pravice slovenskega in hrvatskega ljudstva

Jugolinija se močno uveljavlja v mednarodnem prevozu po morju

Lansko jesen je Jugoslovanska linijska plovba sklenila pogodbo z egiptovsko vlado o izključnem prevozu bombaža, ki ga Egipt izvaža v določene sredozemske luke, v glavnem v Trst, Benetke in v Marseille. Pogodba je podpisana za leto dni. V času, ko so to pogodbo sklepali, pa tudi kasneje, so temu nasprotovale razne sredozemske pomorske sile. Italija se je najbolj trudila, da bi pogodbo razveljavili. V rimskem parlamentu so odkrito zahtevali od italijanske vlade, naj vpliva na egiptovsko vlado, da bi pogodbo razveljavila, koncesijo za bombaž pa naj bi dobile italijanske ne pa jugoslovanske ladje. Vendar od tega kljub vsemu ni prišlo. Italijanska brodarska podjetja navzlic najrazličnejšim spletkam in niti s političnoo gonjo niso mogla pridobiti za svoje ladje egiptovskega bombaža, najvažnejšega prevoznega blaga v Sredozemskem bazenu.

To je največji uspeh Jugoslovanske linijske plovbe v mednarodnem pomorskem prometu od ustanovitve do danes. S tem se je uveljavila kot eden izmed najsolidarnejših prevoznikov po morju, posebno pa še na stalni progi do luk Bližnjega Vzhoda. Njene sredozemske proge delujejo brezhibno in točno, tovor pa ladje prevzemajo in predajajo brez najmanjših reklamacij. Na ta način ladje »Jugolinije« vsak dan bolj odrivajo tujo konkurenco na tem področju. Na stalni tedenski progi iz Reke v luke Bližnjega Vzhoda plujejo prvorazredne motorne ladje, katerih hitrost ustreza vsem zahtevam sodobnega mednarodnega pomorskega prometa.

Pri prevozu egiptovskega bombaža se je Jugoslovanska linijska plovba trudila napraviti vse, kar je zahtevala pogodba, sklenjena z egiptovsko vlado. Čeprav so njene ladje obremenjene z uvozom iz Amerike in Anglije, ji je uspelo od prvih dni, ko je začela veljati pogodba, vključiti na progi do luk Bližnjega Vzhoda še dve ladji, ki sta vsakih 14 dni v prometu med Reko — Egiptom. Ti ladji prevažata samo egiptovski bombaž. Včasih ladje odvzamejo z redne proge, po potrebi pa vključijo v promet tiste ladje, ki plovejo v Združene države ali v luke Severne Evrope. S tem dosegajo pravilno izpolnjevanje pogodbe. Doslej so naše ladje prevozile okrog 50.000 ton bombaža. »Jugolinija« še ni prejela nobenih reklamacij ne od izvoznikov in ne od uvoznikov. Vse kaže, da bo pogodba z egiptovsko vlado podaljšana še za leto dni.

To uveljavljenje Jugoslovanske linijske plovbe ni ostalo neopaženo. Od raznih tujih izvoznikov so prišle ponudbe za prevoz blaga posebno iz italijanskih luk v severno Evropo. Tako prevažajo v zadnjem času naše ladje velike količine riža in strojev. Tudi z Avstrijo je dosežen poseben sporazum. Na račun njenih uvoznikov so naše ladje prevzele stalen prevoz tobaka iz Turčije in Grčije. Ta tobak so prej pošiljali čez Trst, zdaj pa gre po tranzitni poti čez Reko. Tudi tu je odrinjena tuja konkurenca. Naše ladje bodo prevažale tudi razne stroje ki jih izvaža Avstrija v luke Bližnjega Vzhoda. Ladje Jugolinije so dobile v zadnjem času za prevoz precejšnje količine tobaka, ki ga vozijo iz Amerike v Tanger (Francoski Maroko). Jugolinija je zato na stalnih progah proti Ameriki in Severni Evropi uvedla pristajanje ladij v Genovi in Tangerju.

V. M.

Kmetica Holerjeva jemlje na delo starce, ki jim ni treba plačati

Holerjeva v Dražnem vrhu najrajši zaposli stare ljudi, nekdanje hlapce in dekle. Tudi taki nekaj opravijo in kar je največ vredno, je to, da jim za delo ni treba plačati. Na socialno zavarovanje Holerjeva seveda nič ne da. Njeni hlapci in dekle so samo dninarji, saj »pridejo in gredo«. Lani je enemu izmed njih pri mlatilnici odtrgalo roko. Ker ni bil zavarovan, živi zdaj ob podpori socialnega skrbstva. Holerjeva seveda tudi ni navdušena za obveznosti do države, saj zanjo razen njenega grunta ni življenja in sveta.

Filatelisti!

Naročite se na ponedeljsko izdajo »Slovenskega poročevalca«, ki vam bo prinašala mesečno filatelistično kroniko.

Vreme

VREMENSKO POROCILO HIDROMETEOROLOŠKE SLUŽBE

Stanje dne 3. aprila ob 7. uri zjutraj: Močan porast visokega zračnega pritiska na zahodno in srednjo Evropo povzroča dotok polarnega zraka v naše predele. S tem se ustvarja pri nas stabilizacija lepega vremena, ki bo trajalo vsaj do 6. aprila. — Danes zjutraj je bilo v Alpah in v vsej Jugoslaviji pretežno oblačno vreme s sneženjem v Bosni in Alpah. — V Sloveniji je še snežilo na Jezerskem in v Postojni. Najnižja temperatura je bila —4° C na Jezerskem.

V Ljubljani je bil zračni pritisk ob 7. uri 736.0 mm, pritisk raste, temperatura zraka —0.6° C, najnižja temperatura —1.5° C, relativna vlaga 91%, nebo oblačno popolnoma, vidljivost 6 km.

Napoved za petek, dne 4. aprila: Lepo sončno vreme. Ponoči temperatura do —8° C, podnevi do 12° C. Slab veter različnih smeri.

O otroku, ki so ga izgubili ali pa zatajili

Pred petimi leti se je viničarki Stiperjevi na Policah pri Radgoni rodila nezakonska hčerka. Babica je otroka takoj po rojstvu prijavila na krajevnem ljudskem odboru Police. Za mater je bil otrok s tem vpisan med državljane. Nepoučena o zakonih in uredbah je celih pet let čakala, da bi jo poklicalo sodišče in odločilo o preživnini, ki bi jo naj plačeval nezakonski oče. Ker se ni zanjo in njenega otroka vseh pet let nihče zmenil, se je vdala in mislila, da že »mora biti tako«. Vse njeno življenje se odvija med goricami, kjer je vprašanje kmečkih viničarjev rešeno sicer z uredbo, ne pa še povsem v resnici. Še vedno naletiš na viničarje, ki se navzlic temu, da so zavarovani z zakonom, še vedno pustijo izkoriščati svojim gospodarjem. Hlapčevstvo v ljudeh samih še ni povsem izkoreninjeno in je vsekakor dolžnost frontnih organizacij, da delajo tudi na tem. Tako Stiperjevia vsako leto opravi svojemu gospodarju Ivanu Adamiču iz Lutverc 100 dni, ki jih dobi plačane po odteglja ju za hrano zanjo in otroka po 40 din. Na koncu leta je svojemu gospodarju leto za letom dolžna ter vezana tudi za prihodnje leto. S svojim petletnim otrokom Mimico živi poleti in pozimi v razdrapani kuhinji, ker želijo imeti gospodarji sobo zase. Ko je Stiperjeva potrebovala neko pomoč socialnega skrbstva, je prišlo na dan, da njen otrok sploh ni bil vpisan v matične knjigah. Ker otrok ni bil vpisan, tudi ni sodišče klicalo očeta, da bi mu določilo preživnino. Vsekakor pa je potrebno raziskati, če otrok ni bil vpisan po nemarnosti uslužbencev krajevnega odbora ali pa je imel vmes svoje prste nezakonski oče Jože Sitar.

»Skorčev sneg«, imenujejo ponekod prvi sneg, ki pade v pomladi; drugi je »kukavičji sneg«, če zapade še potem, ko so se že kukavice oglasile. — Sneg, ki je zapadel 2. aprila, nas je presenetil, čeprav so ga pravi ljudski pozmavalci vremena napovedali že v torek, ker je zvečer ponekod grmelo in se bliskalo. V zadrego pa je spravil naše poklicne vremenoslovce, ki so za preteklo sredo napovedovali sicer nestalno vreme s krajevnimi padavinami in tuintam prehodno izboljšanje. Se bolj so se zmotili z napovedjo za včeraj, ko so nam obljubili delno izboljšanje, vendar še krajevne padavine v obliki plohi. Dan pa je bil v resnici sončen, jasen in dokaj hladen.

V radgonskem kinu si ne bodo pokvarili živcev

Kino v Radgoni ima na teden dve predstavi, ki jih vsi kulture in poštene zabave žejni Radgončani že nestrpno pričakujejo. Toda tudi obisk te ustanove je združen z nevšečnostmi, ki bi se z nekoliko več dobre volje dale morda odpraviti. Vsaka predstava ima po pet presledkov, če aparatura dela v redu. »Pri vsebinsko napetih filmih še nekako gre.« pravijo obiskovalci. Toda pri vsebinsko razvlečenih in dolgočasnih filmih postane predstava še bolj dolgočasna. Aparatura radgonskega kina pa ni samo nepopolna, temveč tudi hitro pokvarljiva. Sredi filma se na vsem lepem oglasi operater: »Oprostite, vreme je krivo, da hreščí.« Ali pa: »Električni tok je slab, zato so motnje.« Tudi točnost tega kina ni zanesljiva. Včasih bi obiskovalci ob napovedani uri lahko odšli v sosedno gostilno večerjat in bi vendarle ne zamudili predstave. Navzlic slabim stranem predstav pa je kinematografsko podjetje, ki je mestno, po pripovedovanju Radgončanov vendarle prihranilo nekaj denarja. Obiskovalci upajo, da bo upoštevalo njihove želje in izpopolnilo aparaturo.

Dvakrat je prodala sončnice

Pred okrajnim sodiščem v Radgoni se je zagovarjala Terezija Jaušovec, posestnica iz Grabšinc. Jaušovec je v kmetijski zadrugi Stara gora prodala 68 kg sončnic ter nato od že stehtanih in prodanih odvzela 10 kg, ki jih je peljala domov, a jih pozneje zopet pripeljala v trgovino ter zamenjala za olje. Da Jaušovčeva ne bi več dvakrat prodajala svojih pridelkov, ji je prisodilo okrajno sodišče 20 dni zapora.

Brat po nesreči ustrelil 2 leti staro sestrico

Huda nesreča je doletela te dni družino Franca Zemljiča v Radencih. 13-letni Milan je po nesrečnem naključju ustrelil svojo 2 letno sestrico Zdenko. Zalostna vest se je nenadoma razširila po vasi. Nesreča se je dogodila takole:

Bilo je okrog 10. dopoldne. Brat Milan, ki dela doma pri svojih starših, je bil v usodnem času v spalnici staršev, kjer se je igrala tudi najmlajša sestrica Zdenka. Mati in oče ter ostala družina so bili zaposleni zunaj in po sobah, ko so ravno belili in čistili stanovanje. Naenkrat šine Milanu v glavo, da bi bilo dobro pogledati očetovo lovsko puško. Imel je nekoliko lovske strasti v sebi, ker je bil čestokrat že na raznih večjih in manjših lovih na gonjača. Puška je bila v nezaklenjeni omari. Ko jo je nekaj časa ogledoval, se mu je nenadoma približala Zdenka, ki bi se tudi rada igrala s puško. Prijela je za cev in Milan je, nič hudega sluteč, sprožil v šali najprej prvega in še drugega petelina. Puška je bila nabita in otrok je obležal mrtev. Zalostni primer naj bo resen opomin vsem, ki imajo opravka z orožjem, kako nevarno je puščati nabito orožje doma, posebno še, kjer je pri hiši številna družina.

-lka

BERITE ponedeljsko izdajo »Slovenskega poročevalca«

Mesečna naročnina samo 20 din!

Izšla je I. knjiga znanega humorista Jaroslava Haška

„DOBRI VOJAK ŠVEJK“

V prihodnjih mesecih bodo izšle še naslednje 4 knjige. — Knjiga se dobi v vseh knjigarnah in v podružnicah uprave »Slovenskega poročevalca«. Cena 100 din.

MARIJAN BADEL ZAGREB

DNEVNE VESTI

KOLEDAR

Petek, 4. aprila: Izidor, Dušica.
Sobota, 5. aprila: Vincenc, Živko.

SPOMINSKI DNEVI

4. IV. 1942. — Prva konferenca med slovenskimi in hrvatskimi partizanskimi funkcionarji v Grbaelu pri Brodu na Kolpi.
4. IV. 1943. — Ustanovljen prvi koroški partizanski bataljon, napad na Mežico.
4. IV. 1943. — Tomšičeva brigada se spopade s sovražnikom okrog Pijave gorice in Turjaka.

*

Javna promocija. Na Univerzi v Ljubljani bo 5. aprila ob 11 dopoldne v zborničnidvorani javna promocija tov. **Ivana Kuščerja**, za doktorja fizikalnih znanosti, **Nikole Tintiča**, za doktorja pravnih znanosti, **Emilijana Cevca**, za doktorja zgodovine in teorije umetnosti, **Alojzija Benaca, Irme Čremošnik, Milutina Garašanina** in **Franceta Stareta**, za doktorje zgodovinskih znanosti. — Rektorat Univerze.

Gledališče

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE — MARIBOR

Petek, 4. aprila ob 15: Gorinšek-Roš: Desetnica Alenčica. Red LMS-3.
Sobota, 5. aprila ob 20: Moliere: Namišljeni bolnik. Izven.

KINO

KINO V MARIBORU

PARTIZAN: ameriški film: »Vse o Evi«.
UDARNIK: francoski film: »Varujte se plavolask«.
STUDENCI: ameriški film: »Rumeni metulj«.
POBREŽJE: francoski film: »Polkovnik Chabert«.

TAM: ameriški film: »Daj nam danes«.

*

CELJE — METROPOL: ameriški film: »Asfaltna džungla«.

CELJE — DOM: ameriški film: »Morski volk«.

Radio

SPORED ZA PETEK

Poročila ob 5.45, 6.30, 12.30, 15.00, 17.00, 19.30 in 22.00. — 5.30—7.30 Pester glasbeni spored, vmes objave; 5.50—6.00 Jutranje telovadba; 6.00—6.05 Objava dnevnega sporeda; 6.35—7.00 Gospodinjski nasveti; 7.00—7.10 Pregled tiska in radijski koledar; 12.00 Slovenska orkestralna glasba; 12.40 Zabavna glasba, vmes objave; 13.00 Zanimivosti in znanosti iz tehnike, vmes pester glasbeni spored; 14.00 Melodije po Vašem okusu; 15.10 Zabavna glasba, vmes objave; 15.30 Želeli ste — poslušajte! (operna glasba); 16.00 J. B. Priestley: Pojo naj ljudje (radijski roman v nadaljevanjih); 16.15 Skladbe sodobnikov Jakoba Gallusa »Petelina«. Izvaja komorni zbor Radia Zagreb pod vodstvom Slavka Zlatića. 17.10 Glasbena medigra; 17.15 Ponovitev 25. lekcije tečaja angleškega jezika; 17.30 Stanko Prek izvaja svoje mladinske skladbe za kitaro. 17.45 Radijska univerza — Boris Ziherl: Izbrana poglavja iz marksistične teorije. 18.00 Baletna glasba; 18.20 Za pionirje — Lažnjivi kljukec pripoveduje; 18.40 Veseli slovenski napevi; 19.00—19.10 Oddaja Radia Jugoslavija v nemškem jeziku na valu 327.1 m; 19.00—19.30 Zabavna glasba: 19.40 Zabavna glasba, vmes objave; 20.00 Egon Tomc: Tedenski zunanje-politični pregled; 20.15 Zabavne melodije; 21.00 »Svet v satiri in humorju«: Mihael Zoščenko: Tri satirične zgodbe; 21.20 Slovenska komorna ura: Arnič—Santl—Adamič. Izvajajo godalni kvartet »Rupel« in flavtist Boris Čampa; 22.15 Pregled sporeda za naslednji dan; 22.20—23.00 Lahek nočni koncert; 22.45—23.00 Oddaja Radia Jugoslavija v poljskem jeziku na valu 327.1 m.

Obvestila

POZIV UPNIKOM IN DOLŽNIKOM

Z odločbo Okrajnega ljudskega odbora, Sveta za blagovni promet Idrija Trg III. štev. 193-52 od 28. marca 1952 je prešlo »Združenje državnih gostinskih podjetij okraja Idrija« z dnem 1. aprila 1952 v likvidacijo. Prosimo vse upnike, da prijavijo vse terjatve v času do 15. aprila 1952, dolžnike pa, da do tega roka poravnajo svoje obveznosti. — Likvidacijska komisija. 2110-a

MALI OGLASI

GLOBOK ALI POL GLOBOK otroški voziček, dobro ohranjen kupim. Pismene ponudbe z naslovom na oglasni oddelek pod šifro »Malček«. 4215-5

INVENTAR večjega brivsko - frizerskega salona prodam ali dam v najem. Šefman, Kranjska gora 5. 4207-4

KUPIM STANOVANJE trisobno. Ponudbe pod »Maj« na oglasni oddelek. 4112-7

SINGER šivalni stroj prodam. Naslov v oglasnem oddelku. 4184-4

AVTOPLAŠČE vseh dimenzij, kolesne plašče, gumijasto obutev popravlja — »Vulkan«, Ljubljana, Zaloška cesta 20. Delavnica odprta od 7 do 18. 4050-2

KUHINJSKO OPREMO, novo, ter dve postelji z nočnimi omaricami, malo rabljeni proda Vidmar, Vodnikova cesta 31. 4217-4

STREPTOMYCIN prodam. Naslov v ogl. oddelku. 4187-4

PODJETJE AVTOOBNOVA Ljubljana — Bežigrad št. 11, sprejme več kvalificiranih avtokaroseristov z večletno prakso. Prijaviti se je pismeno ali osebno pri upravi. 4223-1

SAMSKO SPALNICO, malo rabljeno, češnjev les, prodam. Naslov v oglasnem oddelku. 4200-4

GLOBOK OTROŠKI VOZIČEK prodam. Naslov v oglasnem oddelku. 4199-4

PERFEKTNO KUHARICO sprejme DUR KLO Guštanj. Nastop s 1. majem. 4202-1

ŽELEZNIŠKE TRAČNICE industrijskega tira, profil 11½ cm—380 m dolžine, uporabne za tovarniški tir ali pri zidavi **proda** **Odbor za zgradnjo zdravstvenega doma na Vrhniki**

Umrli

V globoki žalosti sporočamo vsem sorodnikom in znancem, da je 2. aprila umrla naša dobra mama, žena, sestra in teta **IVANA KAVČIČ** roj. **HAFNER** v 72. letu starosti. Pogreb bo 4. aprila ob 16 iz Ladje št. 18 pri Medvodah, na pokopališče v Sori. Žalujoči mož Jože; rejenci Francelj, Jožica in Minka. 2107-a

Poslovil se je od nas v 86. letu starosti naš ljubljeni očka, dedek, stric in tast **IVAN SUHADOBNIK,** magistratni upokojenec. Pogreb bo v soboto 5. aprila ob 11 dopoldne iz cerkvice sv. Križa v rodbinski grob. Žalujoči: hčerka Marica Kaluža z možem Antonom in ostalo sorodstvo. 2120-a

Umrla je naša draga mama, stara mama, teta **URŠULA ČERNE.** Pogreb bo v soboto, 5. aprila ob 14.30 iz Jakobove mrliške vežice na pokopališče na Žalah. Žalujoči: hčerka Lojzka por. Ambrož ter ostalo sorodstvo. 2118-a

Dotrpela je naša dobra, ljubljena mama, stara mama **JOŽEFA JANKAR,** upokojenka Tobačne tovarne. Pogreb nepozabne pokojnice bo v soboto, 5. aprila ob 15 z Žal — mrliške vežice sv. Jožefa. — Globoko žalujoča hčerka in vnuka.

Za vedno nas je zapustil naš dobri mož, oče, stric in sin **JOŽE VRHOVEC.** Pogreb bo 5. aprila ob 15.30 z Žal — mrliške vežice sv. Petra. Žalujoča žena Jerca in družine Vrhovec.

Nov jugoslovanski film „DEČEK MITA“

Vselej smo veseli, kadar si lahko ogledamo na platnu domač film, ki nam priča, da naša filmska proizvodnja živi in da si naši filmski delavci neumorno prizadevajo, nuditi našemu delovnemu človeku izvirna, domačo problematiko zajemajoča dela. Seveda se naša filmska industrija bori še s težavami, kakršnih tuji, tehnično bogato opremljeni in v vsakem oziru izkušeni filmski producenti ne poznajo. Te težave so različnega značaja: že od izbire snovi in priredbe scenarija pa do prvih posnetkov s kamero se pred režiserjem, igralci, scenografom in vsem tehničnim osebjem, brez katerega ni mogoče ustvariti filma, kopičijo stoteri problemi; na teh in vseh, ki jim med delom sledé, se preizkušajo tehnična, materialna zmogljivost in umetniška zrelost ustvarjalcev filma. Zato bi bilo popolnoma napačno, če bi kvaliteto naših domačih filmskih »prvencev« ocenjevali zgolj z merili, ki jih lahko uporabljamo pri ocenjevanju tujih, tehnično in umetniško dovršenih filmov. Vsaka panoga človeškega udejstvovanja zahteva za dosego pomembnih uspehov časa, sredstev, izkušenj in ljudi, ki vse to premorejo. Vsak domači film pa pomeni prav gotovo že sam po sebi uspeh, ker dokazuje, da se ljudje, ki se ukvarjajo s filmom, trudijo in da stremijo po napredku.

Film »Deček Mita«, ki ga je lansko leto izdelalo podjetje »Avala-film«, posega v razdobje tik pred vojno, ko je v nekem podeželskem mestu živel ubog kovaški vajenec in kakor mnogi njegovi vrstniki okušal vse tegobe bednega življenja delovnih ljudi v stari, kapitalistični Jugoslaviji. Scenarist Oskar Davičo, znani sodobni srbski pesnik, je zgodbo o dečku Miti povezal z borbo delavskega razreda, ki se je pod vodstvom Komunistične partije boril za osvoboditev vseh delovnih ljudi izpod jarma izkoriščevalcev. Mita je deček iz ljudstva, zato kmalu najde pot med preizkušene delavske borce, komuniste, ter skupaj z njimi okusi tudi trdo pest beograjske policije, ki je njen šef sadist Pinosavac, hlapčevski preganjalec in mučitelj borcev za osvoboditev delovnega ljudstva. Dogajanje v filmu obseže tudi 27. marec, ko so se jugoslovanske ljudske množice pod vodstvom Komunistične partije Jugoslavije odločno uprle kapitulantski buržoaziji in petokolonaškim izdajalcem, ter deloma dobo med okupacijo, ko so komunisti bili na čelu borbe proti okupatorjem in njihovim domačim pomagačem. Scenarist je dal svoji fabuli tudi nekaj sentimentalnih utrinkov v zapletu odnosa med dečkom Mito in delavskim dekletom Vero.

Borba Komunistične partije Jugoslavije, njenih članov in simpatizerjev v pogojih stare, kapitalistične Jugoslavije ter v dobi oborožene ljudske vstaje proti okupatorjem in domačim izdajalcem nudi prav gotovo obilo snovi za umetniško oblikovanje ter bo znova in znova privlačevala tudi filmske ustvarjalce. Gre le za to, da film prikaže to borbo v vsej njeni resničnosti, na način in v obliki, ki gledalca prepriča in osvoji. Zal ima že sam scenarij za film »Deček Mita« nekatere hibe, ki so v majhni meri pripomogle, da film ni tak, kakršen naj bi bil. Scenarij ne ustreza zahtevam, ki jih stavlja filmsko prikazovanje; manjka mu namreč dramatičnosti in dinamike, logične upravičenosti in celovitosti; sestavljen je iz cele vrste epizod, ki med seboj niso notranje povezane in utemeljene. Slog scenarija je vse preveč pripoveden, značaji oseb, ki nastopajo v filmu, pa so prešibko izdelani in človeško premalo prepričljivi. Režiser Radoš Novaković, ki smo ga spoznali že po filmu »Sofka«, je pri »Dečku Miti« zapadel v iste napake, ki so bile značilne že za njegov prvi film, ter ni pokazal nobenih novih prijemov, kakršne bi moral imeti že izkušen režiser. Dejanje se odvija sila počasi, prizori so po večini monotoni, dolgovezni in brez pravega življenjskega utripa, igra pa je dokaj okorna, medla in neprepričljiva. Med igralci sta še najboljša lika Pinosavac (Ljubiša Jovanović in Branko (Aleksandar Jovanović). Pomanjkljivostim, ki izvirajo iz filmsko šibkega scenarija, nespretne režije in precej naivne igre, se pridružuje še slabša montaža ter slaba fotografija in nejasen zvok. Vendar je pri vsem tem tudi nekaj prizorov, ki nam dovolj močno prikličejo pred oči težko vzdušje v stari Jugoslaviji in požrtvovalno borbo komunistov, sinov delavskega razreda. Toda prav taka snov zahteva čim bolj dovršeno tehnično in umetniško oblikovanje, če naj film zares dosega svoj namen.

O. N.

Film o zdravnikih in bolnikih „*Beli hodniki*“

Ko so v bolniški postelji ostarelega Leva Tolstoja, ruskega pisatelja svetovnega pomena in enega najmočnejših besednih oblikovalcev vseh časov, pripeljali slovečega peterburškega zdravnika, se je umetnik-filozof otožno nasmehnil in prisotnim odločno izjavil, da ne mara prav nikakršne zdravniške pomoči, češ da želi umreti naravne smrti. Ta zgodovinska anekdota mi pride vselej znova v spomin, kadar razmišljam o medicini, zdravnikih in njihovih pacientih, o vseh tistih srečanjih z zdravniško vedo, ki jih ima v svojem življenju več ali manj sleherni smrtnik. Najsi je v Tolstojevih besedah precej hudomušnosti ali celo bridke pikrosti, je vendarle res, da je zdravje slej ko prej ena izmed največjih dragocenosti človeškega življenja ter da se vselej s precejšnjimi dvomi odločamo ali in komu naj se izročimo v skrb tedaj, ko se zavemo, da smo potrebni pomoči tistih naših soljudi, ki se po svojem življenjskem poklicu bavijo z zdravilsko »umetnostjo«. Že od najstarejših časov, ko so v Prednji Aziji in v starem Egiptu postavljali »žreci« temelje zdravniški vedi in zdravniškemu stanu, je bilo zdravilstvo odeto v nekakšno skrivnostno tančico in so bili zdravniki posebna »kasta«, skrbno prikrivajoča pred laiki svoje znanje in svoje spretnosti. Od dob, ko so se praljudje sami zdravili po golem instinktu, pa mimo »čarovnikov«, ki so bolnike zdravili z zakletvami, pokajevanjem, postom in podobnimi načini, mimo prve empirije v medicini in »očeta medicine«, starogrškega Hipokrita, pa preko reformatorja Paracelsusa je do moderne medicine, sloneče na prirodoslovnih vedah, dolga in sila težavna pot. Sele v dobi zadnjih sto let nekako velja da postaja medicinska veda zares »social « veda, znanost, ki naj bo s pomočjo tistih, ki ji služijo, resnična pomagalka in dobrotnica vsega človeštva.

Moderna doba je tudi z zdravniškega stanu strgala marsikatero »tančico«. Cela vrsta zdravnikov in zdravstvenih delavcev je v svojih spisih približala svoje delo, svoje nazore in stremljenja širokim plastem beročih ljudi (da omenimo samo Muntheja knjigo »San Michele«, Majocchija »Kirurgovo življenje«, Brecljeve »Zdravnikove spomine«, knjige, ki jih imamo v slovenščini), mnogi pomembni romanopisci pa so se lotili zdravniške problematike v umetniški obliki (na primer Lewis v svojem znanem romanu »Dr. Arowsmith«, Cronin v »Citadeli« itd.). Osebne izpovedi pomembnih zdravnikov, ki so hkratu tudi književniki, in opisi umetniških ustvarjalcev razodevajo, da poteka moderna doba v znamenju prizadevanj za socializiranje in popolno humaniziranje medicine, boja za lik zdravnika humanista, kakršen bi moral biti sleherni človek, ki mu je zaupano zdravje in tudi življenje soljudi. Toda če smo v literaturi prebrali nekaj knjig, ki nas vodijo »za kulise« zdravniškega življenja in delovanja, pa doslej med mnogimi poskusi filmske obdelave še ni bilo umetniškega filma, ki bi s tolikšno nazornostjo, s takšno resničnostjo in prepričljivostjo odstiral pogled za zidove bolnišnice, kakor film »Beli hodniki«, ki ga te dni gledamo na našem filmskem platnu.

Scenarij za film »Beli hodniki« je po romanu »Yeoman's Hospital«, ki ga je napisala angleška pisateljica Helen Ashton, priredil Jan Read, eden najbolj obetajočih sodobnih angleških scenaristov, in sicer z vso resnobo, ki se spodobi pri obravnavanju tako občutljive snovi, kakor je odnos med zdravniki in bolniki v ustanovi, ki ji pravimo bolnišnica. Pat Jackson, ki je sodeloval pri scenariju in film režiral izhaja iz solidne šole angleških režiserjev, ki se najrajši ukvarjajo z dokumentarnimi filmi, hkrati pa radi obdelujejo socialne teme, kakršnih pač ne manjka v naših razvnanih časih. Bilo mu je komaj enaindvajset let, ko je leta 1934 režiral svoj prvi film. Ko so mu ponudili, da bi režiral »Bele hodnike«, se je mudil v Holywoodu, a se je takoj vrnil v London, kjer je lansko leto posnel svoj film. Scenarist in režiser sta prebila nekaj časa v eni izmed večjih angleških bolnišnic, da sta si do podrobnosti ogledala življenje in delo zdravnikov, pomagali pa so jima tudi nekateri priznani angleški zdravniki in učenjaki.

V čem je prepričljivost, pomembnost in lepota »Belih hodnikov«? V tem, da podajajo življenje v bolnišnici brez potvarjanja, da okolja in značajev preveč ne idealizirajo, da jih ne prikazujejo patetično, marveč nevsiljivo, preprosto, z napakami in pomanjkljivostmi, brez katerih ni nobena veja človeškega udejstvovanja. Pred seboj gledamo zdravnike, bolniške sestre, bolniško osebje in bolnike v njihovi doka verjetni človeški podobi; to so ljudje, ki imajo silne vrline, hkrati pa mnogo človeške strasti in slabosti, kakršne so lastne vsem ljudem, tudi zdravnikom. Zdravnik, je človek, ki z zdravili, o katerih ve malo, zdravi telesa, o katerih ve še manj, je menda dejal strupeni Voltaire. Čeprav tega stavka ne smemo jemati do pičice, je vendarle na ta osnovni ton ubrano vse vzdušje, ki diha iz »belih hodnikov«. Z veliko razmišljanje vsakomur, ki je moral kdaj leči na oteviljeno bolniško posteljo, pa tudi tistemu, ki naj bi mu pomagal, da čimprej vstane iz nje: o bolniku, ki ga ne marajo sprejeti, ker nima zdravniške »napotnice« in si mora prej sam zlomiti nogo, da ga sprejmejo v zdravljenje; o tem, da je bolnik v bolnišnici res lahko samo »številka«, da pa lahko pomeni drugim ljudem v : na svetu; da bolnega človeka ni dopustno odpravljati samo z aspirini zoper glavobol in s »kapljicami za uhoo; da se zdravniška mesta ne smejo podeljevati po zdravniških »dinastijah«, pač sinu zaradi očetovega »slovesa«, kajti prepogosto se zgodi tudi v zdravniškem stanu, da pade jabolko daleč od drevesa, itd. Vse te resnice in še nekatere druge, ki se ob filmu »Beli hodniki« vsiljujejo gledalcu, so povezane z zgodbo o požrtvovalnem zdravniku raziskovalcu dr. Marrinerju, o njegovi »bitki« s povzročitelji sepse, o njegovi zaročenki dr. Deanovi, ki ima sicer ambicijo, a tudi globoko zdravniško zavest, o malem dečku Tommyju, ki zaman išče ozdravljenja, o intimnem doživljanju bolniške sestre Dolly v ka. teri prav tako živi resnična žena, ki si želi zakona in otrok, o brezvestnem zdravniku, mladem dr. Groomu, skratka z zgodbo o življenju za zidovi bolnišnice, kjer bolniki pričakujejo, da jim zdravniki vrnejo izgubljeno zdravje. Res da je dejanje v filmu nekoliko razblinjeno in da vsi značaji niso enako močno izdelani, a liki dr. Marrinerja (mladi, a zelo nadarjeni angleški igralec James Donald, ki se je leta 1946 pomembno uveljavil v filmu »Bratje Karamazovi«), dr. Shoesmitha (igra ga Barry Jones, ki vam je morda ostal v spominu iz »Rumenega metulja«), dr. Grooma starejšega (Godfrey Tearle, znani igralec iz nemega filma) so zelo sugestivni med tem ko je človeška podoba dr. Zofije Deanove (igralka Googie Withers, ki ima za seboj že nekaj desetin filmov in se je nemara spominjate iz filma »Srebrno ladjevje«) nekoliko medla. Tudi drugi igralci so ustvarili nekaj prepričljivih podob. Bogo Smolej je priredil slovensko besedilo z vso skrbjo in je posrečeno zadel tako jezik zdravnikov, kakor tudi pacientov. Vredno je, da si vsakdo ogleda film, ki posega na tako važno področje človeškega življenja, saj vzbuja v gledalcih spoštovanje do težavnega in odgovornega zdravniškega poklica, zdravnike in zdravniško osebje pa opozarja na vrednost človeka in na dolžnost, delati za soljudi požrtvovalno in s čutom odgovornosti, brez egoizma, s plemenito človečnostjo, po kakršni stremi naša v socializem idoča doba.

O. N.

Izdajatelj lista: Tiskovni konzorcij Osvobodilne fronte Slovenije — Direktor: Rudi Janhuba — Odgovorni urednik: Sergej Vošnjak — Tiska Tiskarna »Slovenskega poročevalca« — Uredništvo: Ljubljana, Knafljeva ulica 5, telefon 55-22 do 55-26 — Uprava: Ljubljana, Copova ulica 50-III, telefon 45-75 in 46-21 — Oglasni oddelek: Ljubljana, Selenburgova ulica 5, telefon 38-96, za ljubljanske naročnike 24-63, za zunanje 38-32 — Poštni predal 29 — Tekoči račun NB 601-90321-0 — Mesečna naročnina 140 dinarjev

Vrsta mladincev Partizana- Bežigrad (od leve: Skofic, Pahor, Dolničar, Kogovšek, Tomšič), ki je zmagala na mestnih tekmah v vajah na orodju in osvojila kip »Zmagovalca«, darilo Partizana zveze za telesno vzgojo Slovenije. — Drevi ob 19 bo v sejni dvorani na magistratu letna skupščina mestnega odbora za telesno vzgojo Partizan, na katero so vabljeni tudi zastopniki množičnih organizacij.

Enotna telesno-vzgojna organizacija v Novem mestu

V Novem mestu so se pred dnevi zbrali člani telovadnega društva in ŠD Krke iz Novega mesta, da ustanove enotno društvo za telesno vzgojo.

V vodsvu telovadnega društva je bilo lani nekaj nedelavnih odbornikov, ki so si kaj malo prizadevali za uresničitev sprejetih sklepov. Delo pa je zaviralo tudi pomanjkanje telovadnih prostorov in vodnikov. Izmed 17 vodnikov, ki so se usposobili na tečajih, deluje danes samo eden. Navzlic temu pa se ne sme reči, da društvo ni bilo delavno, kar potrjujejo med drugim tudi številne diplome in pohvale kot priznanje za dosežene uspehe na tekmovanjih.

Tudi vodstvo ŠD Krke je imelo v svojih vrstah nekatere nedelavne odbornike, ki so bili funkcionarji samo na papirju. Tako na primer plavalci niso imeli niti ene prireditve na Krki, čeprav je za plavalne tekme zelo pripravna reka. Uspešno sta delali edinole sekciji za odbojko in atletiko. Odbojkarji so tekmovali v zvezni ligi in pokazali v zadnjem času viden napredek. Za nadaljnji razvoj atletike potrebuje Novo mesto primerno tekališče, saj je zanimanje za to športno panogo med tamkajšnjimi mladinci zelo veliko.

Naloga enotne telesnovzgojne organizacije Partizan v Novem mestu bo, da vključi v svoje vrste predvsem čim več delavske mladine, pri čemer pa ji morajo priskočiti na pomoč politične in množične organizacije.

Hajduk premagan v Beogradu 3 : 1

Pred približno 30.000 gledalcev je bila včeraj v Beogradu povratna prvenstvena nogometna tekma zvezne lige med Crveno zvezdo in Hajdukom iz Splita. Živahna in zanimiva tekma je potekala v rahli premoči Beograjčanov, ki so v 15. minuti po Ognjanovu dosegli prvi gol. Po odmoru je krilec Djajič z naglim prodorom in z nepričakovanim ostrim strelom iz daljave presenetil Bearo. Po tem golu so igrali domačini defenzivno, vendar je Hajduk v 33. minuti po Senauerju znižal na 2:1. Nato je Crvena zvezda spet prešla v napad, pri čemer je Tomašević iz offside položaja postavil končni rezultat. Sodil je Jovanović iz Sarajeva.

Tekma Vardar : BSK ni razveljavljena

Pred dnevi smo poročali, da je tekmovalna komisija pri Nogometni zvezi Jugoslavije ugodila protestu BSK proti verifikaciji tekme z Vardarjem, ki se je končala 1:0 za Skopljance. Proti tej odločbi se je Vardar pritožil na Izvršni odbor Nogometne zveze Jugoslavije, ki je na torkovi seji po podrobni proučitvi dejanskega položaja ugotovil, da sodnik Stefanovič ni zakrivil materialne kršitve pravil, ker se je tekma končala v regularnem času. Zato je izvršni odbor razveljavil odločbo tekmovalne komisije in priznal izid tekme 1:0 za Vardar kot regularen.

Študentska reprezentanca za tekmo s Francijo

Studentska zveza je že določila igralce, ki pridejo v poštev za mednarodno nogometno tekmo med francosko in jugoslovansko reprezentanco. To so: Vasič (Vojvodina), Dubravčić (Zagreb), Zdravkovič (Napredak), Boškov (Vojvodina), Stefanovič II. (Mačva), Živkovič (Vojvodina), Senauer (Hajduk), Mija Jovanovič (Sloboda — Titovo Užice), Krstulovič (Hajduk), Zupac (Napredak), Bukvič (Sarajevo). V poštev pridejo tudi Petrovič (Mačva), Miljanov (Crvena zvezda), Azucki (Spartak), Zigante (Sarajevo), Ognjenovič in Stefanovič (Partizan) in še nekateri študenti tehnične in medicinske visoke šole. Igralci, ki žive v Beogradu, bodo imeli prvo trening tekmo v petek 4. aprila. Študentska reprezentanca bo nastopila v sredo 9. aprila proti enemu izmed beograjskih klubov, bržkone proti BSK ali Radničkemu.

Mariborski boksarji v Ljubljani

V kinodvorani Litostroj v Ljubljani bo v soboto ob 20 prijateljski dvoboj v boksu med mariborskim Železničarjem in domačim Triglavom. Mariborčani so dosegli v zadnjem času več pomembnih uspehov z renomiranimi nasprotniki, pa tudi moštvo Triglava je pokazalo lep napredek, zaradi česar se pričakujejo tehnično lepe in hude borbe. Vstopnice se dobe v pisarni ŠD Triglav, Miklošičeva cesta 5a po enotni ceni.

Naši teniški igralci na turnirju v Bollieru

Na mednarodnem teniškem turnirju v Bollieru (Francija) sodeluje več kot 120 teniških igralcev, med njimi tudi Avstralec Sedgman, Belgijec Washer, Madžar Asboth, Italijan Gori ter Jugoslovana Branovič in Mitič.

Jugoslovanski teniški igralec Petrovič je včeraj premagal Belgijca Gelhanda 6:1, 6:1, Panajotovič pa je izgubil z Marokancem Paskijerom z rezultatom 0:6, 4:6.

SAHOVSKI TEDEN

Simultanka v Domu JLA

V Domu Armade v Ljubljani je bila predsnočnim simultanka, ki sta jo igrala mednarodna mojstra Vasja Pirc in inž. Milan Vidmar proti 60 pripadnikom Jugoslovanske ljudske armade. Vasja Pirc je proti 30 nasprotnikom 26 partij dobil, 1 remiziral in 3 izgubil. Zmagali so: podporočnik Velimir Vulikić, poročnik Stojan Grujič in mlajši vodnik Djordje Ivkovič, remiziral pa je podporočnik Stanko Josipov. Inž. Milan Vidmar je zmagal v 22 partijah, 7 jih je remiziral in 1 izgubil. Zmago je beležil vojni študent Ljubo Berberovič, remizirali pa so: vojna študenta Luka Eror in Risto Dučič ter vojaki Branko Djordjič, Branko Nenič, Mihajlo Dugonjič, Miodrag Markovič in Miroljub Stanojevič.

•

Danes ob 15.30 bo v prostorih ŠK Triglava teleprinterski dvoboj med reprezentancama Ljubljane in Maribora. Reprezentanci bodo sestavljali na vsaki strani po en mojstrski kandidat, 7 prvokategornikov in dva mladinca, ne glede na kategorijo.

Zabavna prireditev ljubljanskih šahistov ob zaključku Šahovskega tedna bo v soboto 5. t. m. ob 20 v obeh dvoranah Doma JLA. Bogat umetniški program. Plesni in zabavni orkester. Prvovrsten buffet. Vstopnice so v prodaji v Šahovskem domu danes od 17. do 23. ure, jutri pa od 19. ure dalje v Domu JLA. Šahisti in prijatelji šaha, priditel

Nova carinska tarifa in darilne pošiljke iz inozemstva

Poročali smo že, da je zvezna vlada na predlog finančnega ministra izdala uredbo o začasni carinski tarifi. Carine po tej tarifi se pobirajo samo na blago, ki ga uvažajo neregistrirani uvozniki, ne velja pa tarifa za registrirane uvoznike, to je za tista podjetja, ki so pooblaščena za redno opravljanje uvoznih in izvoznih poslov in so vpisana v register pri zveznem svetu za blagovni promet. Registrirani uvozniki torej ne plačajo carine, pač pa morajo razliko med nabavno ceno s stroški do naše meje in obračunsko ceno (t. j. nabavno ceno pomnoženo s predpisanim količentom) odvajati Narodni banki. Ker je bila uredba objavljena v Uradnem listu 26. marca in je s tem dnem začela veljati, se carinske dajatve pobirajo na carinarnicah za blago, ki je prekoračilo našo mejo po 25. marcu.

Neregistrirani uvozniki, med katere štejemo tudi prejemnike darilnih paketov iz inozemstva, lahko carine prosto uvažajo v neomejenih količinah naslednje predmete: 1. osnovna živila, in sicer žito vseh vrst, moko, sladkor, jedilne maščobe, meso in mesne izdelke, ribe in ribje konzerve, predelano zelenjavo, jajca v prahu in konzervirano mleko; 2. rabljene gospodinjske in oblačilne predmete, in sicer vse rabljene predmete gospodinjstva, rabljeno obleko, perilo, rute, šale, pokrivala za glavo ter rabljeno obutev vseh vrst.

Nadalje se carina ne plača za blago, ki ga uvažajo ustanove in družbene organizacije za uresničenje svojih nalog (to so zdravstvene in socialne ustanove, znanstvene ustanove, osnovne šole ter organi OF, sindikatov, Fizkulturne zveze, Ljudske mladine, AFZ, Zveze vojaških vojnih invalidov in Zveze borcev. V omejenih količinah so carine prosti v tarifi našteti predmeti, ki prihajajo v darilnih pošiljkah ali pa jih naši domači potniki ob vrnitvi iz inozemstva nosijo s seboj v svoji prtljagi. Vse ostalo blago, ki ga dobivajo neregistrirani uvozniki bodisi kot darilne pošiljke ali ga vnašajo kot domači potniki oziroma ga uvažajo na kaki drugi osnovi, je podvrženo plačilu carine po postavkah začasne carinske tarife, ki določa carino v odstotkih vrednosti. Kot vrednost pa se vzame cena na našem domačem trgu.

Darilne pošiljke iz tujine

Razen osnovnih živil ter rabljenih gospodinjskih in oblačilnih predmetov, katerih uvoz je dovoljen brez carine v neomejenih količinah, lahko dobi vsako gospodinjstvo za potrebe svojih članov carine prosto naslednje novo blago v mesečni količini do 5 kg in v vrednosti do 10.000 din (po cenah na notranjem trgu): 2 kg rozin, 5 kg smokev, 5 kg limon ali oranž, 5 kg dateljev, 10 palčic vanilije, 5 oreščkov, četrt kilograma cimeta, četrt kilograma popra, pol kilograma čaja, 3 kg kave, 2 kg čokolade, 2 kg kakava, 5 kg riža, 20 g tobaka, 20 cigaret, 10 cigar, en liter pijač, 1 kg toaletnega mila, 5 kg mila za pranje, 10 svinčnikov četrt kilograma tuša, 5 kosov zobne paste, 3 pare svilenih ali nylon nogavic, 6 parov drugih nogavic, 1 šal, 1 nagiavno ruto, 6 žepnih robcev, bombažne, volnene ali svilene tkanine do vrednosti 10.000 din, 2 kg prevlečene tkanine, oz. izdelkov iz prevlečene tkanine, 3 pare obutve ne glede na materijal v vrednosti do 10.000 din, 2 kravati, 1 par spodnjega perila, 1 kos lahke konfekcije, 1 moško obleko v vrednosti do 10.000 din, 3 zobne ščetke, 1 krtačo za obleko, 2 drugačni krtači, 5 glavnikov, ki niso za okras, 1 navadno nalivno pero, 1 nalivno pero z zlatim peresom, 3 svinčnike s kemičnim črnilom, 2 žepna noža, 1 škarje, po 6 vilic, nožev ali žlic, 1 aparat za striženje las, 1 aparat za britje, 30 britvic, 25 šivank, 10 igel za stroje in 10 drugačnih igel. Našteto blago v vsakem darilnem paketu sme tehtati do 5 kg, celotna vrednost pa ne sme presegati 10.000 din, računajoč po cenah na našem notranjem trgu. Kolikor bi bila teža in vrednost večja, je treba na presežek plačati uvozno carino. Pri darilnih pošiljkah, ki vsebujejo blago za špekulacijo in preprodajo (kjer gre za večje število predmetov konjukturnega blaga, kakor so n. pr. kemični svinčniki, nalivna peresa, zobne ščetke, nylon nogavice itd., kjer gre torej za blago, ki ne služi lastni rabi), je treba plačati carino na celotno količino. Za vse blago, ki ni zgoraj navedeno, se plača uvozna carina od celotne količine. Za blago, ki prispe v darilnih paketih, ni treba predlagati posebnega uvoznega dovoljenja, ne glede na to, ali se plača carina ali ne. O uvoženih pošiljkah vodi carinarnica evidenco za vsakega prejemnika oziroma za vsako gospodinjstvo posebej.

Da bi se v izjemnih primerih, ko dovoljene količine ne zadoščajo za kritje domačih potreb, omogočil uvoz tudi večjih količin, določa uredba, da lahko uprava carin zveznega ministrstva za finance oprosti od uvozne carine nove predmete za domačo rabo v teži do 100 kg in v vrednosti do 150.000 din po cenah v notranjem prometu, kadar pride taka pošiljka kot darilo in je namenjena za ožjo družino obdarovanca.

Blago, ki ga vnašajo naši domači potniki

Naši domači potniki, ki se vračajo iz inozemstva, lahko kakor drugi vnesejo v ročni prtljagi rabljene gospodinjske in oblačilne predmete v neomejenih količinah, razen tega pa tudi novo blago, kolikor je po tarifi v omejenih količinah v darilnih pošiljkah prosto carine, le da celotna teža takega blaga ne sme presegati 10 kg in vrednost ne 25.000 din po cenah na notranjem trgu. Za presežke nad to težo oziroma vrednostjo se plača carina, enako tudi za vse ostalo blago, ki ni našteto med predmeti, katerih uvoz je v omejenih količinah carine prost. Če pa je blago špekulativnega značaja, se z njim ravna kakor pri darilnih pošiljkah in se pobere carina za celotno količino.

Jutri telovadna akademija v Narodnem domu

V Narodnem domu v Ljubljani je te dni kakor v mravljišču. V telovadnici, v garderobah, v pisarni, vsepovsod najdeš mladino s svojimi vodniki pri pripravah za jutrišnjo telovadno akademijo, pri čemer pa seveda redne vadbene ure tečejo naprej kakor vedno. Ne glede na to, da so akademije stalno na seznamu društvenih prireditev, občutiš pri članstvu neko slavnostno razpoloženje, ki ga izražajo zlasti za nastop se pripravljajoči oddelki.

Vaditeljski zbor ima sedaj polne roke dela. Spored akademije je resda že določen, treba pa je še vedno izpopolnjevati zdaj ta, zdaj oni oddelek in rešiti nešteto drobnih organizacijskih stvari, da bo prireditev čim bolje uspela. V ta namen je društveni načelnik inž. Viktor Lindtner s svojimi marljivimi sodelavci sestavil podroben načrt za izvedbo akademije.

Sobotna prireditev bo obsegala točke od rajalnih nastopov najmlajših do olimpijskih prvin, ki jih bodo vsebovale vaje članic. Obiskovalci bodo nadalje med drugim videli pionirje pri izvajanju prostih vaj za gasilski festival ter vrsto akademijskih sestav za mladinke in mladince. Posebno privlačen bo nastop oddelkov na orodju, ki ga bosta zaključili sestavi dr. Viktorja Murnika na glasbo iz oper Carmen in Faust.

Akademija TVD Partizan — Narodni dom bo jutri ob 20, za mladino pa bo ponovljena v ponedeljek 7. t. m. ob 19.30 po znižanih cenah. Vstopnice za oba večera se dobe v društveni pisarni v Narodnem domu.

KLABUND BORGIJCI

POSLOVENIL VLADIMIR LEVSTIK

Grof je ostal nem. Mislil je, da ga te žareče črne oči, ki jih je komaj prenašal, zavračajo. Kardinal je zasukal prstan z mesečnim kamnom na svoji levici.

Polžlahtni kamen je — toda kamen, ki prinaša srečo. Prav bi bilo, da bi kupili sebi in svoji sestri — svoji ljubici — ki bo kmalu vaša žena — mesečni kamen.

Grof je čutil, kako mu je škrlatna rdečica polila obraz. Tedaj me ne grdite in ne zaničujete zaradi moje nenaravne ljubezni in strasti?

Kardinal se je nasmehnil: Kako more biti zoper naravo, kar je v naravi?

In menite, da bi mogli reči njegovi svetosti, svojemu vzvišenemu gospodu stricu, dobro bcsedo zastran oprostitve?

Spet je pobesil čelo:

Yvona pričakuje čez sedem mesecev otroka.

Kardinal se je odtrgal od drevesa, kakor da bi nalik gozdnemu bogu stopil iz debla: Ne skrbite. Sam spišem bulo z zakonskim spregledom za vas. Vaša dobrohotnost naj nakaže mojemu bankarju 25.000 zlatnikov, od katerih je znaten del določen za tajnika njegove svetosti, gospoda Giovannija di Volterra, in nekega drugega kardinala, ki bo sopodpisal.

In podpis svetega očeta?

Kardinal se je na vse grlo zasmejal. Sveti oče da svoj podpis zastonj! Pojdiva, grof, spremstvo naju že pogreša.

VI.

Kalikst umre, ko mu je osemdeset let. Sovražniki Borgijcev, prekletih katalanskih vsiljencev, se oddahnejo in oživijo.

V palači Orsinijev, ki so se posebno zavzeli za strmoglavljenje španskega svojtopašja se vrši slavnostna in vesela pojedina, ki ji suh in ošaben predseduje Rodolfo Orsini in ki se je udeležujejo tudi člani rodbine Colonna. Se ponoči sprejme Orsini enega svojih najzaupnejših slug, Francoza, ki mu je ime Briconnet. Briconneta najdejo drugo jutro zabodenega v Judovski ulici.

Zavratni napad na Rodriga Borgia se je bil ponesrečil. Rodrigo Borgia ga je bil sam prehitel. Ko se je raznesel glas o napadu, je mnogo Borgijcev in Spancev pobegnilo iz Rima in zapustilo svoje hiše, ki jih je drhal oplenila. Samo Rodrigo Borgia se ni umaknil. Z desetorico do zob oboroženih Katalancev, ki so mu bili telesna straža, je šel zdoma, obiskal Rodolfa Orsinija in se kaj vljudno pogovarjal z njim o grških rokopisih vatikanske knjižnice.

Pij II. zasede papeški prestol. Kardinal Rodrigo Borgia je ležal še v postelji, ko so mu naznanili prihod papeževega sla. Julietta mu je popolnoma naga stregla s čokolado. Corinna, ki je imela srebrno kopreno za vso obleko, je sedela na robu postelje.

Papežev sel, zal osemnajstleten dečko iz Piemonta, je stopil čez prag spalnice in osupnil. Skušal je zatisniti oči. Potem je z naporom vzdignil oči proti stropu. A tudi tam je videl nage ženske postave, sprepletajoče se v čuten, dražilen raj, ki mu je pognal rdečico v obraz.

Stopi bliže, sin, je rekel kardinal, Julietta se je zasmejala. Corinna se je nasmehnila. Sel je zardel.

Njegova svetost se krepča v Petriolskih toplicah?

Sel je pokimal. Menda se je bil namenil, da ne bo črhnil besede.

Julietta in Corinna sta šušljali med seboj in neprisiljeno s prstom kazali na žilavega fanta.

Kardinal je raztrgal pismo in bral: Ljubljeni sin! Vaša prevzvišenost! Teden dni bo tega, kar je bila na vrtovih signorja Giovannija dé Bichi veselica in se je tamkaj zbralo veliko število sienskih žensk, razvpitih zaradi svoje lahkomiselnosti, da so se vpričo vaše prevzvišenosti vdajale kratkočasju, ki mi ga sramežljivost ne dá imenovati s polnim imenom. Vaša prevzvišenost se je, malo misleč na svoje visoko dostojanstvo, od sedemnajste do dvaindvajsete ure udeleževala nekrščanskega bakhanala. V dopolnitev sramote so bili možje, bratje, očetje in bratranci gospodičen izključeni od udeležbe pri gostiji, da bi ne motili ugodja vaše prevzvišenosti in nekaterih redkih izvoljencev. — Skoraj da ne najdem primernih besed za svoje ogorčenje in nezadovoljstvo. Tukaj v Petriolu, v kopališču, ki ga ob tem letnem času močno obiskujejo duhovniki in posvetni ljudje, je postalo razuzdano, cerkvenega kneza nevredno vedenje vaše prevzvišenosti predmet vsakdanjim razgovorom. Kleriki se sramujejo tovarištva vaše prevzvišenosti, posvetnjaki pa sodijo življenje vse duhovščine po vašem lahkomiselnem početju. Se mi, Kristusov namestnik na zemlji, prihajamo v nevarnost, da zapademo občemu zaničevanju, posmehu in porogu sveta, ker je podoba, kakor da trpimo nenravno vedenje vaše prevzvišenosti. Toda mera našega potrpljenja prekriva, in zato prosimo vašo prevzvišenost najposlednjikrat, naj gre vase in naj pokoro ne le obljubi, ampak naj se tudi res spokori. Vaša prevzvišenost ima sedež med svetovalci svete stolice, za kar vas presodnost, odločnost in znanje vaše prevzvišenosti gotovo usposabljajo. Ali vaša prevzvišenost naj pomisli, kolikanj se manjša veljava Cerkve, ako ji stavbenik, ki je izbran v to, da bi jo podpiral, nenehoma dolbe kamenje iz zidov, tako da bo nazadnje še stolp porušil. Vaša prevzvišenost je še zelo mlada, devetindvajset let, vendar ne več tako mlada, da bi ne mogla misliti ves dan na nič drugega kakor na slo. Strogo, toda očetovsko vas opominjamo in se podpisujemo

Pij II. V Petriolu, dne 11. junija 1460.